

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

आचार्य दोंडे मार्ग, परळ, मुंबई-४०० ०१२

पस्तीसावा वार्षिक अहवाल

२००८-२००९

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

संचालक मंडळ

अध्यक्ष

डॉ. आर. डी. बापट

व्यवस्थापकीय संचालक

श्री. प्रकाश साबदे

संचालक

श्री. इक्बालसिंग चहल

श्रीमती चंद्रा अय्यंगार

डॉ. पी. एच. शिनगारे

डॉ. एच. जी. ब्राह्मणे

डॉ. अभय चौधरी

डॉ. (मिसेस) सुषमा चाफळकर

डॉ. जयेश बेल्लारे

श्री. प्रदीप आचरेकर

कंपनी सचिव

श्री अजय कुमार चोप्रा

लेखापरिक्षक

मेसर्स एम. जी. बी. आणि कं.

सनदी लेखापाल, मुंबई

बँकर्स

कॅनरा बँक, परळ शाखा

बँक ऑफ इंडिया, परळ शाखा

नोंदणीकृत कार्यालय

हाफकिन संस्थेचे आवार,

अचार्य दोंडे मार्ग, परळ, मुंबई-४०० ०१२

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

नोटीस

स्थगित झालेली पस्तीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

या द्वारे नोटीस देण्यात येत आहे की, हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितची स्थगित झालेली ३५वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, हाफकिन संस्थेचे आवार, आचार्य दोंदे मार्ग, परळ, मुंबई- ४०० ०१२ येथे गुरुवार दिनांक २९ डिसेंबर, २०११ रोजी दुपारी १.०० वाजता खालील कामकाजासाठी भरेल. :-

सर्वसाधारण कामकाज

- ३१ मार्च २००९ रोजी संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद आणि त्याच तारखेस संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आणि त्यावरील संचालक मंडळाच्या व लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर विचार करणे व स्वीकृत करणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशावरून

मुंबई

दिनांक : २९ डिसेंबर, २०११

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

अजय कुमार चोप्रा

मुख्य वित्तीय अधिकारी-तथा-कंपनी सचिव

टीप : सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क असलेल्या कोणत्याही सदस्याला त्याच्या वतीने हजर राहण्यासाठी व मत देण्यासाठी प्रतिनिधी नियुक्त करण्याचा हक्क आहे आणि असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

नोटीस

पस्तीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

या द्वारे नोटीस देण्यात येत आहे की, हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित ची ३५वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, हाफकिन संस्थेचे आवार, आचार्य दोंदे मार्ग परळ, मुंबई-४०० ०१२, येथे गुरुवार, दिनांक ३१ डिसेंबर, २००९ रोजी दुपारी ०१.०० वाजता खालील कामकाजासाठी भरेल. :-

सर्वसाधारण कामकाज

१. ३१ मार्च २००९ रोजी संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद आणि त्याच तारखेस संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आणि त्यावरील संचालक मंडळाच्या व लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर विचार करणे व स्वीकृत करणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशावरून

अजय कुमार चोप्रा
कंपनी सचिवमुंबई
दिनांक : ३१ डिसेंबर, २००९
नोंदणीकृत कार्यालय :
हाफकीन संस्थेचे आवार,
आचार्य दोंदे मार्ग,
परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

टीप : सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क असलेल्या कोणत्याही सदस्याला त्याच्या वतीने हजर राहण्यासाठी व मत देण्यासाठी प्रतिनिधी नियुक्त करण्याचा हक्क आहे आणि असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

संचालक मंडळाचा अहवाल

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित सभासदांस,

१. कंपनीच्या ३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या वर्षाचा ३५ वा वार्षिक अहवाल आणि त्याच्यासोबत त्या वर्षाची लेखापरिक्षित हिशेब पत्रके, सांविधिक लेखा परिक्षकांचा अहवाल आणि १९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम ६१९(४)अन्वये द्यावयाचे भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षकांचे त्यावरील भाष्य हे सादर करण्यास तुमच्या संचालकांना आनंद होत आहे.

२. आर्थिक फलनिष्पत्ती :

३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या वर्षाची आर्थिक फलनिष्पत्ती मागील वर्षाशी तुलना करुन खाली दाखवण्यत आली आहे :-

(रु. लाखात)

	२००६-२००७	२००७-२००८	२००८-२००९
अ. विक्री	७२५२	८८९८	२६०९
ब. करपूर्वक नफा/(तोटा)	५७	१०२	(५६७)
क. निव्वळ नफा/(तोटा)	८७	५८	(५८०)

३. विक्री उलाढाल :

सन २००८-२००९ मध्ये कंपनीने रु. रु. २६०९ लाख (मागील वर्षी रु.८८९८ लाख) विक्रीची उलाढाल केली आणि तोटा रु. ५८० लाख (मागील वर्षी रु.५८ नफा लाख) मिळवला. या आर्थिक वर्षात UNICEF व केन्द्र शासनाकडून tOPV व mOPV या लसींच्या पुरेशी पुरवठा मागणी न आल्याने विक्री उलाढाल कमी आली. तसेच महामंडळातील काही उत्पादन सुविधा मध्ये शेड्यूल - एम नुसार काही सुधारणा करण्यासाठी निर्माण झालेल्या काही तांत्रिक अडचणीं मुळे रक्तजल व मौखिक लसींच्या उत्पादनावर विपरीत परिणाम झाला.

विक्री उलाढालीचे तुलनात्मक आकडे पुढे देण्यात आले आहेत :-

(रु.लाखात)

उत्पादने	२००६-२००७	२००७-२००८	२००८-२००९
अ. लसी (मिली)	५९४५	८३१४	२०७९
ब. रक्तजल (मिली)	५२०	२९५	१३८
क. शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे (मिली)	१२	३	---
ड. मौखिक द्रव्य (मिली)	२६०	६३	---
इ. फार्मा व इतर (गोळ्या व कॅप्सुल्स) संख्या	५१५	२२३	३९२
एकूण	७२५२	८८९८	२६०९

४. उत्पादन

३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या वर्षात रू. २५५२ लाख (मागील वर्षी रू. ९०३१ लाख) उत्पादन गाठण्यात आले. उत्पादनाचे तुलनात्मक आकडे पुढे देण्यात आले आहेत :-

(नग लाखात)

उत्पादने	२००६-२००७	२००७-२००८	२००८-२००९
अ. लसी (मि.ली.)	३१७.०६	२५३.२३	५३.५६
ब. रक्तजल (मि.ली.)	७.४०	१२.५२	५.५४
क. शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे (मि.ली.)	--	४.६७	---
ड. मौखिक द्रव्य (लिटर)	१.८८	०.१८	---
इ. फार्मा (गोळ्या व कॅप्सुल्स) (संख्या)	३९३३.५४	२९५.०१	---

५. निर्यात

अधिक निर्यात उलाढाल करण्यावर तसेच खाजगी व्यापारात कंपनीच्या उत्पादनाची विक्री करणे यावर आणखी भर देण्यात येत आहे.

६. सामाजिक जबाबदा-या

मानवजातीच्या सेवेकरिता आरोग्य संवर्धन क्षेत्रात कंपनीची सामाजिक बांधिलकी असल्यामुळे महामंडळाने उच्च दर्जाच्या जीवरक्षक लसी, रक्तजल व इतर उत्पादने सामान्यांना परवडतील अशा किंमतीत उपलब्ध करून दिली. केंद्र शासनाच्या पल्स पोलिओ निर्मुलन कार्यक्रमांतर्गत वेळेवर पुरेशा प्रमाणात पोलिओ लस पुरवून महामंडळाने आपला महत्वपूर्ण हातभार लावला आहे.

७. राखीव व शिल्लक निधी

३१ मार्च २००९ ला एकत्रित राखीव व शिल्लक निधी रू. १५७२ लाखाचा होता. ३१ मार्च २००८ ला तो रू. २१५२ लाख होता. महामंडळाचे निव्वळ मूल्य ३१ मार्च २००९ ला रू. २४४३ लाख आहे. ३१ मार्च २००८ ला ते रू. ३०२३ लाख होते.

८. गुणवत्ता आश्वासन

फक्त उत्तम दर्जा असलेल्या औषधांचे उत्पादन व विक्री करणे ज्यातून ग्राहकांना समाधान मिळेल अशा प्रकारचे धोरण महामंडळाने चालू ठेवले आहे. या साठी प्रयत्न मजबूत करण्याच्या दृष्टिने आवश्यक त्या चांगल्या उत्पादनाच्या पध्दती (जी.एम. पी.) च्या बाबतीत आवश्यक स्तर गाठण्यासाठी महामंडळाने स्वतंत्र गुणवत्ता आश्वासन विभागाची स्थापना केली आहे.

९. मानव संसाधन

३१ मार्च २००९ ला महामंडळात कर्मचा-यांची संख्या ४८१ होती. त्यात ७४ अधिकारी होते.

३१ मार्च २००८ ला हीच संख्या ४८१ होती. त्यात ८० अधिका-यांचा समावेश होता.

१०. कामगार संबंध

अहवाल वर्षात व्यवस्थापन आणि कामगार याचे संबंध अत्यंत जिद्दाळ्याचे व समाधानकारक होते.

११. कामगार कल्याण

आढावा घेतलेल्या वर्षात महामंडळाने कामगारांना त्यांच्या वैद्यकीय खर्चाची भरपाई, अर्थ सहायित उपहारगृह, धुलाई भत्ता, उपदान, पाल्यासाठी शैक्षणिक भत्ता, शिष्यवृत्ती इ. कामगार कल्याणाच्या गोष्टी चालू ठेवल्या.

१२. अनुसूचित जाती/ जमाती व इतरांचे प्रतिनिधित्व

एकूण कर्मच्या- यांच्या संख्येमध्ये अनुसूचित जातीची टक्केवारी १६.३७% होती आणि अनुसूचित जमाती, भटक्या विमुक्त जमाती व इतर मागास वर्गीयांचे प्रमाण १३.१२% होते.

१३. प्रशिक्षण व विकास

मानव संसाधनाच्या विकासास महामंडळ अधिक महत्व देते. कर्मचा-यांच्या वर्तणुकीत, तांत्रिक व व्यवस्थापकीय कौशल्यात सुधारणा करण्याच्या दृष्टिने महामंडळात कार्यसत्रे भरविण्यात आली. तसेच बाहेरील संस्थानीही आयोजित केलेल्या प्रशिक्षण कार्यक्रमात निरनिराळ्या कर्मचा-यांना पुरस्कृत करण्यात आले.

१४. कर्मचा-यांचा तपशील

कर्मचा-यासंबंधी १९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम २१७(२अ) तसेच कंपनी (कर्मचा-यांचा तपशील) नियम १९७५ अनुसार वेळोवेळी द्यावयाची माहिती निरंक आहे.

१५. उपकंपनी संबंधी माहिती

१९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम २१२ अनुसार महामंडळाची उपकंपनी हाफकिन अर्जिटा फार्मास्युटिकल्स लि. संबंधीची माहिती आपल्या ताळेबंदा सोबत जोडली आहे.

१६. संचालक

१६.१) सर्वश्री श्री. ईकबाल सिंह चहल, डॉ. एच.जी. ब्राह्मने, आणि डॉ. पी.एच. शिनगारे यांची महामंडळाच्या संचालक मंडळावर संचालक म्हणून झालेल्या नेमणूकीबद्दल महामंडळ त्यांचे स्वागत करित आहे.

१६.२) श्री. बिपीन बिहारी मल्लीक, डॉ. के. आर. मनी आणि डॉ. डब्ल्यु.बी. तायडे महामंडळाच्या संचालक पदावरून निवृत्त झाले.

१७. उर्जा बचत, तंत्रज्ञानाचे समावेशन, विदेशी चलनातील मिळकत व खर्च

उर्जा वापरावरील बंधनाची कडक अंमलबजावणी करण्यासाठी पुरेशी उपाययोजना करण्यात आलेली आहे. त्यासाठी उर्जा वापराच्या स्तरावर देखरेख करण्यात येते. त्यामुळे फ्लॅटच्या सर्वसाधारण वीज घटकामध्ये सुधारणा होते. कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७(१) (ई) तसेच त्यासोबत वाचल्या जाणा-या कंपनी

(संचालक मंडळाच्या अहवालात उघड करावयाची माहिती) अधिनियम १९८८ अंतर्गत देणे आवश्यक असलेली उर्जेचा वापर, तंत्रज्ञान, सामावून घेणे आणि विदेशी चलनाचा वापर व मिळकत ह्या विषयांची अहवालाच्या जोडपत्र-१ मध्ये देण्यात आलेली आहे.

१८. संचालकांच्या जबाबदारीचे निवेदन

कंपनी कायदा १९५६ मध्ये समाविष्ट केलेल्या कलम २१७(२एए)नुसार देणे आवश्यक असलेल्या माहिती संबंधी तुमचे संचालक खात्री देतात की ;

- १) वार्षिक हिशेब तयार करताना, लागू असलेली लेखांकन पद्धतीचे वेळोवेळी पालन केले गेले असून महत्वाच्या बदलासंबंधी स्पष्टीकरणे देण्यात आलेली आहेत;
- २) त्यांना लेखांकनासंबंधी अशी धोरणे मिळाली आहेत आणि ती सातत्याने लागू केली आहेत व निर्णय घेतले आहेत ते सर्व यथायोग्य व दूरदर्शी आहेत. त्यामुळे कंपनीच्या आर्थिक वर्ष अखेरीस व कंपनीचा नफा तोटा पत्रकात ते कंपनीचे सत्य व रास्त चित्र दर्शवितात.
- ३) कंपनीच्या मालमत्तेचे संरक्षण करण्यासंबंधी, तसेच आर्थिक घोटाळे व इतर अनियमितता रोखण्यासाठी, कंपनी कायदा, १९५६ मधील तरतुदीनुसार त्यांनी पुरेसे लेखांकन अभिलेख ठेवण्यासंबंधी योग्य व पुरेशी काळजी घेतली आहे.
- ४) त्यांनी वार्षिक हिशेब हे चालू असलेला धंदा लक्षात ठेवून तयार केले आहेत.

१९. सुरक्षा व पर्यावरण

कर्मचा-यांमध्ये सुरक्षा आणि पर्यावरण संबंधीची जाणीव वृद्धिंगत केली जात आहे.

२०. चांगली उत्पादन प्रणाली

वाढत्या स्पर्धात्मक व बाजारपेठेप्रमाणे होणा-या आर्थिक परिस्थिती उद्भवलेल्या आव्हानांना परिणामकारक तोंड देण्यासाठी, “चांगल्या वस्तुनिर्मितीच्या जागतिक आरोग्य संघटनेने मानवास” अनुरूप अशा वस्तुनिर्मितीच्या सुविधा अधिक चांगल्या पातळीवर आणण्यावर जास्त भर देण्यात आला आहे. कंपनीच्या मौखिक बालपक्षाघात लसीच्या (OPV) उत्पादन संयमास संयुक्त राष्ट्रांच्या मानकाचे प्रमाणपत्र यापूर्वीच प्राप्त झाले आहे. तसेच प्रतिविष व रक्तजल विभागाचे शेड्यूल-एम्. मानकांप्रमाणे नुतनीकरण पूर्ण झाले आहे. औषध निर्माण विभागातील कॅप्सूल व गोळ्या प्रकल्पाचे काम प्रगतीपथावर आहे.

२१. नवीन प्रकल्प

२१.१ DPT उत्पादन पद्धतीसाठी संयुक्त राष्ट्रांची मान्यता तसेच नविन काही समाजउपयोगी लसी तयार करण्यासाठी पद्धती अमलात आणण्याचे प्रस्तावित आहे.

२२. लेखापरिक्षक

२२.१) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ३१ मार्च २००९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी तुमच्या महामंडळाचे लेखापरिक्षक म्हणून मे. एम.जी.बी. एन्ड कंपनी, सनदी लेखापाल यांची नेमणूक केली. तुमच्या महामंडळाच्या ३५ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या शेवटी ते निवृत्त होतील.

२२.२) वैधानिक लेखापरिक्षकांनी आपल्या दि. ३० जून २०११ च्या अहवालात जी निरीक्षणे नोंदविलेली आहेत त्यास व्यवस्थापनाने दिलेली उत्तरे जोडपत्र - २ मध्ये दिलेली असून ती या अहवालाचा भाग म्हणून मानण्यात येतात.

२२.३) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम ६१९(४)च्या अंतर्गत महामंडळाच्या ह्या वर्षाच्या लेख्यांवर काहाही भाष्य केलेले नाही. ह्या संबंधीचे निवेदन ३१ मार्च २००९ च्या जोडपत्र - ३ मध्ये दिलेले आहे.

२३. कृतज्ञता व आभार

२३.१) केंद्र शासनाने तसेच राज्य शासनाने वेळोवेळी महामंडळास जो सातत्याने आधार दिला व मार्गदर्शन दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे विषयी कृतज्ञता व्यक्त करू इच्छिते.

२३.२) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक, सांविधिक लेखापरिक्षक, परिव्यय लेखापरिक्षक, कर लेखापरिक्षक व अंतर्गत लेखापरिक्षक यांनी ज्या बहुमोल सूचना महामंडळास दिल्या व जे सहकार्य दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे मनःपूर्वक आभारी आहे.

२३.३) कॅनरा बँक व बँक ऑफ इंडिया यांनी महामंडळास जे आर्थिक पाठबळ दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे आभारी आहे.

२३.४) महामंडळाचे देशातील व परदेशातील बहुमोल ग्राहक व पुरवठादार यांनी आम्हांस जे सहकार्य दिले व महामंडळावर जो विश्वास दाखविला त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे आभारी आहे व असेच सहकार्य ते यापुढेही देतील अशी आशा व्यक्त करण्यात येत आहे.

२३.५) महामंडळातील विविध स्तरावरील कर्मचाऱ्यांनी कामात जी उच्च समर्पण भावना व चिकाटी दाखविली ज्यामुळे अहवाल वर्षात महामंडळाची सर्वांगीण प्रगती झाली त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे अत्यंत आभारी आहे.

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २९ डिसेंबर, २०११

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

डॉ. आर. डी. बापट

अध्यक्ष

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - १

कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७ (१) (ई) तसेच कंपनी अधिनियम १९८८ नुसार संचालक मंडळाच्या अहवालातील उघड करावयाची माहिती अधिनियम १९८८ खाली देणे आवश्यक असलेली माहिती उर्जाबचत

- अ) उर्जा - बचतीसंबंधी केलेली उपाययोजना जेथे शक्य आहे तेथे अंदाजे ८० टक्के कार्य क्षमता असलेली पूर्ण स्वयंचलित आई. ए. ई. सी. पॅकेज टाईप बॉयलर बसविले आहेत.
- ब) उर्जेचा वापर कमी करण्यासाठी अतिरिक्त गुंतवणूक मे. मिटकॉन यांचे तर्फे उर्जा लेखा परिक्षण केले आहे. त्यांनी केलेल्या अल्पकालीन सूचनांची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. 2 MVA HT स्वतःचे सब स्टेशन उभारून घरगुती बीज वापर दर अमलात आणण्याचे ठरविण्यात आले आहे. वर अ आणि ब मध्ये उल्लेख केलेल्या उपाय योजनेमुळे विजेचा वापर काही अंशी कमी झालेला आहे.
- क) उर्जेचा वापर कमी करण्यासाठी वर उल्लेख केलेल्या (अ) व (ब) मधील उपाय योजनांचा परिणाम व परिणामी मालच्या उत्पादनाच्या मूल्यावर झालेला परिणाम
- ड) जोडपत्रातील अनुसूचित उल्लेख केलेल्या फॉर्म ए मधील अनुसूचित उद्योगधंद्यात उत्पादनाच्या एका युनिटसाठी उर्जेचा वापर. ---

		चालू वर्षी २००८-२००९	मागील वर्षी २००७-२००८
वीज	युनिट (हजारात)	१५४२.७२०	२५५९.९३४
(खरेदी केलेली)	एकूण मूल्य (रु.०००)	१३५८९.४४७	१७७८६.१६
	मूल्य/युनिट (रु.)	८.८१	६.९४
इंधन तेल	वापर किलोलिटर (कि.लि.)	१०८.१२	१६०
	एकूण मूल्य(रु.०००)	३३४४.८१	३९८२
	सरासरी दर रु.	३०९३६	२४८८८

तंत्रज्ञानाचे समावेशन :

- इ) जोडपत्रातील फॉर्म-बी प्रमाणे तंत्रज्ञान समावेशनसाठी कलेले प्रयत्न कृती योजनेची अंमलबजावणी चालू आहे.
- विदेशी चलनातील मिळकत खर्च:
- ई) निर्यात विषयक कार्य, निर्यात वाढीसाठी दरवर्षी भरघोस प्रमाणात लसी व सीरा निर्यात केली जाते. तरी सुध्दा निर्यातीस चांगला वाव आहे.
- व वस्तू आणि सेवांच्या निर्यातीसाठी केलेले जाणवपूर्वक प्रयत्न.
- फ) वापरलेले व मिळविलेले एकूण विदेशी चलन वापरलेले: रूपये १६८२.११ लाख कच्चा माल आयात मिळविलेले : रूपये ४३४.५० लाख निर्यात

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २९ डिसेंबर, २०११

डॉ. आर.डी. बापट

अध्यक्ष

पस्तीसावा वार्षिक अहवाल

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - २

२००८-२००९ संचालकांच्या अहवालास पुरवणी

कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७ (३)नुसार देणे आवश्यक असलेल्या सांविधिक लेखापरिक्षकांनी त्यांच्या ३० जून, २०११ च्या अहवालात दिलेल्या परिक्षणावर व्यवस्थापनाची उत्तरे

लेखा परिक्षणाचा परिच्छेद व्यवस्थापनाने दिलेली उत्तरे

- ४(अ) आजमितीस लघु उद्योग उपक्रमांना देय असलेली कसलीही थकित रक्कम नाही आणि नेहमीच्या व्यवहारात / क्रमात विहित कार्यपध्दती अनुसरल्यानंतरच रकमांचा भरणा कारण्यात येतो.
- ४(ब) लघु उद्योग धंद्या मधील अंगीकृत व्यवसाय असलेल्यांकडून आजमितीस मुदतबाह्य वसूल न होणारी अशी कूटलीही रक्कम नाही आणि सर्वसामान्यपणे अदायगी, निश्चीत केलेल्या लेखा कार्यपद्धतीनुसार होते.
- ४(क) वसूल न करता येण्याजोगी येणे ठेव बाकी साठी (Debit Balance) कंपनीने पुरेशी तरतूद केलेली आहे तसेच व उर्वरीत येणे बाकी जी वसूल करता येवू शकेल म्हणून विचारात घेतली आहे.
- ४(ड) वापरास योग्य नसलेला सिद्ध औषध साठा (Expired) राईट ऑफ करण्याच्या हेतूने पावले उचलली जात आहे.
- ४(ई) विशेषतः जून्या सामुग्रीच्या संदर्भात त्यांची कायमस्वरूपी मालमत्ता नोंदवहीमध्ये नोंद ठेवणे बाबत प्रत्यक्ष काही अडचणी येत आहे. परंतु त्यावर उपाय योजना करून शक्य तेवढ्या करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत आहे.
- ४(फ) हाफकिन संस्थेच्या विभाजनानंतर जे नोकरदार महामंडळाच्या सेवेत आले त्यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेत त्यांची झालेल्या सेवेच्या काल्यावधिमधील उपदानाची रक्कम रु. २,५५,२२,४१३/- महाराष्ट्र शासनाकडून येणेबाकी आहे. सदरची रक्कम हाफकिन महामंडळाने सेवा निवृत्तांना दिली होती. वस्तूता विभाजन पूर्व कालावधीमधील कर्मचा-यांना देण्याच्या उपदानाच्या रकमेचे उत्तरदायीत्व महाराष्ट्र शासनावर होते. डिसेंबर २००५ मध्ये शासनाकडून या रकमेची मागणी करणारे पत्र शासनाला पाठविण्यात आले आहे व रकमेची ही मागणी तत्त्वतः शासनाने स्विकारली आहे.
- ४(ग) महाराष्ट्र शासनाने आपल्या दिनांक ३१ जानेवारी, २०११ च्या संदर्भीय पत्रान्वये सुधारित सहावा वेतन आयोगनुसार अमलात येणा-या वेतनश्रेणी ची अंमलबजावणी करण्यासाठी मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार महामंडळाने रु.१४,१२४,७१६/- (रु. २२,९८८,८६२/-) ची अधिक तरतूद आस्थापनिय खर्चासाठी तरतूद केलेली आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक ६ ओक्टोबर २००८ च्या निर्णय नं. १२०८/७२/सेवा अन्वये रु. ५,७५६,७२०/- महामंडळाने आगाऊ रक्कम त्यासाठी वितरित केलेली आहे.
- ४(आई) या संदर्भात आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येत आहे.

मुद्दा (iii)(अ) उपकंपनीला मंजूर केलेले कर्ज हे अल्पमुदतीचे अर्थसहाय्याच्या स्वरूपात आहे.

जोडपत्र चा मुद्दा

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २९ डिसेंबर, २०११

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

पस्तीसावा वार्षिक अहवाल

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - ३

३१ मार्च २००९ रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षा मधील वित्तीय निवेदन व कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत तरतूदीच्या अनुषंगाने व वित्तीय अहवाल सादरीकरणाच्या चौकटी अंतर्गत राहून तयार करावयाची जबाबदारी व्यवस्थापनाची असते कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत भाग ६१९(२) अन्वये नियंत्रक व महालेखाकार स्थायी लेखा परिक्षकांची नियुक्ती करते. तसेच कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत भाग २२७ अन्वये स्थायी लेखा परिक्षक या वित्तीय निवेदनांवर मत प्रदर्शन करतात, तसेच इन्सटीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंट ऑफ इंडिया यांच्या व्यावसायिक बोर्डाकडून लेखा परिक्षणाच्या आश्वस्त प्रमाणीत पध्दतीच्या अनुषंगाने व त्या आधारे मतप्रदर्शन केले जाते.

भारत सरकारच्या महालेखा नियंत्रक व महालेखाकार यांच्या वतीने असे निश्चित केले आहे की लेखापाल यांनी हाफकिन महामंडळाचे ३१ मार्च २००९ चे जे लेखे सादर केलेले आहेत त्यावर परिक्षण अहवाल सादर करणार नाही तसेच कंपनी कायदा १९५६ कलम ६१९(४) नुसार कोणतेही भाष्य करणार नाही.

भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार
करिता व वतीने

मुंबई,
दि. २२ जुलै २०११

महालेखाकार
(वाणिज्यिक लेखा परिक्षा)

लेखापरिक्षकांचा अहवाल

प्रति,

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितच्या सभासदांस,

- १) सोबत जोडलेल्या हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितच्या ३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद तसेच, सोबत जोडलेले त्याच वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आम्ही तपासले आहेत व त्याबाबत आम्ही निवेदन करतो की; ती वित्तीय पत्रे कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. आमची जबाबदारी एवढीच आहे की, आमच्या लेखापरिक्षणाच्या आधारे त्या वित्तीय विवरणपत्रांवर अभिप्राय दिला आहे.
- २) भारतात सर्वसाधारणपणे स्वीकारण्यात आलेल्या लेखापरिक्षणाच्या मानांकनानुसार लेखापरिक्षण केले आहे. त्या मानांकनात असे मत देणे अरजेचे आहे की त्या अनुसार पत्रांमध्ये महत्वाची गैर कथने नाहीत. अशी वाजवी खात्री होईल त्याप्रमाणे आम्ही लेखापरिक्षणाचे आयोजन व कार्य केले पाहिजे वित्तीय विवरणपत्रात नमूद केलेल्या रकमा व प्रकट केलेल्या बाबी यांना पुष्टी देणारा पुरावा चाचणी तत्वावर तपासून पाहणे हे काम लेखापरिक्षणात समाविष्ट असते. त्यात व्यवस्थापनाने वापरलेली हिशेबाची (लेखा) तत्वे व केलेले लक्षणीय अंदाज यांचे निर्धारण करणे तसेच एकूण वित्तीय विवरणपत्रांचे सादरीकरणामुळे आमच्या अभिप्रायाला वाजवी आधार मिळाला आहे.
- ३) सन १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम २२७ (४अ) यात नमूद केल्याप्रमाणे केंद्र सरकारने निर्गमित केलेल्या २००३ च्या कंपनी (लेखापरिक्षकांचा अहवाल) आदेश अन्वये असलेले, सदरहू आदेशाच्या परिच्छेद ४ व ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बाबींवरील एक विवरण जोडपत्राशी आम्ही जोडले आहे.
- ४) वरील परिच्छेद ३ मध्ये उल्लेख केलेल्या जोडपत्रातील आमच्या भाष्यांचा (टिपाटिप्पणीच्या) अनुशंगाने आम्ही म्हणतो की,
  - अ) कंपनीने आपल्या पुरवठादारांचे 'लघु उद्योग सहाय्यभूत अगहित कायदा २००६ अन्वये थकीत देण्याबद्दल व्याज' या अनुशंगाने आवश्यक असणारे स्थितीदर्शक निर्धारण केले नाही (Interest on delayed payment to Small Scale Ancillary Industrial Act, 1993) तसेच लेखामधील शेड्यूल १७ब च्या मुद्दा मु. १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे "अति लहान, (Micro, Small and Medium Enterprises Development Act, 2006) अन्वये पुरवठादारांचे स्थितीदर्शक निर्धारण केले नाही.
  - ब) येणे बाकी लेख्यांमध्ये (Debtors Accounts) अनुक्रमे अचल ऋणबाकी आणि जमा शिल्लक रु. ३,३६३,५२८/- व रु. २,३५१,६५७/- या रकमांचा समावेश आहे. कंपनीने काही देणेकरांकडून सव्याज वसूली करण्यासाठी न्यायालयात दावे दाखल केले आहेत. एकूण वसूली रु. २,३५१,६५७/- (उपरोक्त रक्कमेमध्ये समावेश आहे) होऊ शकेल. परंतु येणे बाकीदारांकडून या मागाने किंवा अन्य मागाने वसूली अनिश्चीत असते. तरीसुद्धा रु. २,३५१,६५७/- च्या अनुशंगाने लेख्यांमध्ये तरी तरतूद केली आहे.
  - क) किरकोळ येणे बाकी (Sundry Debtors) रु. ७९,७०५,५३५/- कर्ज व आगाऊ रक्कम रु. १२,७१३,७५६/- किरकोळ बाकी (Sundry Creditors) आणि मिळालेल्या ठेवी (नोट मु. १५ मध्ये नमूद देय भाडे सह) रु. १९३,०८३,७७९/- ह्या रक्कमा संबंधीत पार्टीच्या निश्चीती समायोजन अधीन राहून आहेत.
  - ड) महामंडळाच्या संपूर्ण मालकीची दुय्यम कंपनीचे लेखे हे मान्यता प्राप्त समायोजन यांच्या अधीन राहून असतील.
  - इ) स्थायी मालमत्तेची पडताळणीने केल्याबाबतच्या मुद्द्या बद्दल मतदर्शन करणे अवघड वाटते या बाबतच्या आदेशा मधील मुद्दा मु. ४ व ५ बाबत खूलासा करणारे सहपत्र सोबत जोडले आहे. शेड्यूल ५ अन्वये एकूण रु. ९७,४८२,५३८/- (written down value) विवेचन केल्याप्रमाणे कंपनी आदेश (लेखापरिक्षा अहवाल) स्वरूपात या अहवालामध्ये सहपत्र म्हणून जोडले आहे.
  - फ) नोट मु. ९- रु. २५,५२२,४१३/- ही उपदानाची महाराष्ट्र शासनाकडून मिळण्याजोगी आहे. विभाजनपूर्व हाफकिन संस्थेत व नंतर महामंडळाच्या सेवेत झालेल्या कर्मचाऱ्यांना सेवा निवृत्ती नंतर देण्यात आलेल्या ह्या रकमेचा सविस्तर

प्रस्ताव परत शासनाला सादर करण्यात येईल जेणेकरुण ही रक्कम परत मिळेल. त्यामूळे ही रक्कम योग्यपणे नमूद केली आहे.

- ग) नोट १२ - कंपनीमधील काही पदांना वाढीव वेतन श्रेणी दिल्यामुळे या वर्षामध्ये रु. १,९६३,७३५/- एवढी रक्कम त्यासाठी खर्ची पडली. राज्य शासनाच्या मान्यते अधीत राहुन ह्या पदांची वेतनश्रेणीत वाढ केलेली आहे.
- ह) नोट २० (अ) - कंपनी कायदा १९५६ मधील शेड्युल-१४ अतिरिक्त पाळीकरिता संबंधित माहिती उपलब्ध नसल्याकारणाने त्याची तरतूद केलेली नाही. अतिरिक्त पाळीसाठीचे घसारा मुल्यांकण माहिती अनिश्चित असल्याकारणाने नफा वाढीव स्वरूपात दिसून येतो.
- ५) अ) आम्ही सर्व माहितीचे संकलन करुन आमच्या ज्ञानाप्रमाणे व विश्वासाने स्पष्टीकरण सादर केले आहे, जे आमच्या लेखा परिक्षार्थ हेतू साठी आवश्यक होते.
- ब) महामंडळाने कायदया प्रमाणे अनिवार्य असलेले लख्यांचे नोंदीपुस्तक व्यवस्थीतपणे तयार केल्याचे निरीक्षणांअती लक्षात येते.
- क) लेखा पुस्तकाच्या संबधीत या अहवाल नमूद कलेले विविध स्टेटमेंट ज्या मध्ये ताळेबंद कोष्टक नफा आणि तोटा कोष्टक तसेच निश्चीचा ओध इ. स्टेटमेंटचा समावेश आहे.
- ड) वर्ष १९५६ च्या कंपनी कायदा कलम २७४ पोटकलम (१) च्या खंड (ग) खाली उपाय उरविण्यात आलेल्या २ संचालकांच्या बाबतीत आम्ही काहीही भाष्य करू शकत नाही व त्यांच्या कडून या गोष्टीला पुष्टी प्राप्त झालेली नाही. आमच्या मते लेखी पुष्टी प्रमाणे व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व स्पष्टीकरणानुसार बाकीच्या ९ संचालकांना संचालक म्हणून नियुक्त होण्यास दि. ३१.३.२००९ पासून मज्जाव केलेला नाही व ज्याची कंपनीस पत्र पाठविले आहे. ज्याची कंपनीने नोंद घेतली आहे.
- इ) आमच्या मते कंपनी कायदा, १९५६ कलम भाग २११ चा पोटकलम ३ (C) मधील लेख्यांच्या प्रमाणित निकषांवर हूकूम ताळेबंद नफा व तोटा कोष्टक व निर्धीचा आहे या सर्वांची स्टेटमेंट आहेत.
- फ) कंपनी कायदा १९५६ नुसार आवश्यक असणारी माहिती नुसार उपरोक्त मुद्दा ४ व ५ मी लेख्या विषयक माहिती त्यावरील असलेल्या विवेचनासह वाचावी जे आमच्या मते व आमच्या माहितीनुसार जे स्पष्टीकरण आम्हास देण्यात आले होते. जेणेकरुण त्या संबंधी सत्य व प्रांजळ दृष्टीसे पाने सर्व साधारणपणे भारतमधे लेख्याविषयांची तळे निश्चीत करुण स्विकारली जातात.
- (i) ताळेबंद व लेखे या विषयांच्या महामंडळाच्या दि. ३१.३.२००९ च्या धारणोनुसार (state & affairs)
- (ii) नफा व तोटा या संदर्भातील ताळेबंद व तोटा दि. ३१.३.२००९ ला संपणाच्या आर्थिक वर्षातील.
- (iii) निधी ओघ (Cash Flow) संर्भातील निवेदन दि. ३१.३.२००९ ला संपणाच्या आर्थिक वर्षातील.

एम.जी.बी.एन्ड कंपनी करिता,
सनदी लेखापाल

मुंबई,
दि. ३० जून, २०११

(संजय कोठारी)
भागीदार (नं. ४८२१५)

लेखापरिक्षकांच्या अहवालास जोडपत्र

दिनांक ३१ मार्च, २००९ रोजी संपणा-या वर्षाच्या हिशेबांवर हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित च्या सदस्यांना लेखापरिक्षकांनी दिलेल्या अहवालातील परिच्छेद ३ मध्ये उल्लेख केलेल्या जोडपत्राच्या संदर्भात आम्ही खालील प्रमाणे अहवाल सादर करतो की:-

- (१) (अ) नियत मत्तेचा तपशील व परिस्थिती यासह संपूर्ण माहिती दर्शविणारी नियत मत्तांची नोंदवही सुरुवातीपासूनच अद्ययावत करण्यात आलेली नाही किंवा हिशोबांच्या वहाशांशी तिचा मेळ बसविण्यात आलेला नाही.
- (ब) आम्हाला देण्यात आलेल्या खुलाशाप्रमाणे व्यवस्थापनाने कित्येक वर्षांपर्यंत मत्तांची प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नाही. परंतु नियत मत्तांची नोंद वही अद्ययावत केलेली नसल्यामुळे वही/अभिलेख यांच्याशी मत्तांच्या यादीची तुलना/तपासणी करून त्या दोघांमधील विसंगती निश्चित करता आलेली नाही.
- (क) कंपनीच्या कामकाजावर परिणाम होईल तेव्हा तिच्या चालू धंद्यावर परिणाम होईल अशा प्रकारे नियत मत्तांच्या भरीव भागाची विल्हेवाट यावर्षी करण्यात आलेली नाही.
- (२) (अ) आम्हाला देण्यात आलेल्या खुलाशाप्रमाणे यावर्षी दरम्यान वाजवी अंतराने व्यवस्थापनाने तयार माल वेष्टनाचे सामान व कच्चा माल यांची प्रत्यक्ष पडताळणी केली होती.
- (ब) आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे वस्तुसूचीची प्रत्यक्ष पडताळणी करण्याकरिता व्यवस्थापनाने अवलंबिलेली कार्यपध्दती ही कंपनीच्या आकार व तिच्या धंद्याचे स्वरूप पाहता वाजवी व पुरेशी आहे.
- (क) वस्तुसूचीचे योग्य अभिलेख कंपनीकडून ठेवले जातात. आमच्या मते मालसाठ्याची प्रत्यक्ष पडताळणी केल्यावर दिसून आलेली विसंगती ही कंपनीचे प्रचलन/कामकाज पाहता महत्त्वाची नाही व तिच्या विषयी हिशोबांच्या वहीत योग्य रित्या नोंद घेण्यात आली आहे.
- (३) (अ) आमच्या मते व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे कंपनीने आपल्या दुय्यम कंपनीला असुरक्षित कर्ज दिले आहे. वर्षाच्या अखेरीस कर्जाची शिल्लक रु. २३,४७५,०७३/- इतकी होती. (कमाल अदत्त शिल्लक रु. ३१,५१३,७७९/- इतकी आहे).
- (ब) आमच्या मते या कंपनीच्या दुय्यम कंपनीला व्याजाच्या ज्या दराने व ज्या इतर शर्ती व अटीवर कर्जे देण्यात आली आहेत ती प्रथमदर्शनी कंपनीच्या हितास बाधक नाही.
- (क) करारनिविष्ट केल्याप्रमाणे पक्षकारांनी मुद्दल रकमांची परतफेडी केली असून व्याजाची फेड करण्यात पक्षकार हे सर्वसाधारणपणे नियमित राहिले होते.
- (ड) वरील परिच्छेद (तीन) अ मध्ये खुलासा केल्याप्रमाणे कोणतेही परतफेडीचे वेळापत्रक करारनिविष्ट नाही. सदरहूमुद्दल रक्कम रु. २३,४७५,०७३/- थकित आहे किंवा दुसरे काही आहे हे आम्ही सांगू शकत नाही.
- (ई) देण्यात आलेल्या माहितीनुसार व १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाचे कलम ३०१ लागू होणा-या कंपनीला, किंवा इतर पक्षकार याच्या वतीने कोणतेही सुरक्षित किंवा असुरक्षित कर्जे दिलेली नाहीत. म्हणून देण्यात आलेल्या कर्जाच्या बाबतील कंपनी (लेखा परिक्षकांचा अहवाल) आदेश २००३च्या खंड (३) (फ) आणि (ग) खाली अहवाल देण्याची तरतूद कंपनीला लागू होत नाही.
- (४) आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे वस्तुसूचीची व नियत मत्तांची खरेदी आणि मालाची विक्री या बाबतीत कंपनीचा आकार व तिच्या धंद्याचे स्वरूप यांच्याशी समव्यापी अशी पुरेशी अंतर्गत नियंत्रण कार्यपध्दती आहे. त्याच व्यवस्थापनाखाली एखाद्या कंपनीकडून / कंपनीला करावयाच्या विक्री / खरेदीच्या बाबतीत कंपनीचे कित्येक वर्षांपासून ठराविक धोरण आहे. आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे अंतर्गत नियंत्रणातील मोठ्या प्रमाणावरील दुर्बलता दूरुस्त करण्यात सातत्याने अपयश आलेले नाही.
- (५) (अ) आमच्या मते व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशा प्रमाणे कंपनी अधिनियम १९५६ च्या कलम ३०१ खाली ठेवलेल्या नोंदवहीत सर्व करारांचा तपशील नोंदविलेला आहे.
- (ब) वरील परिच्छेद (चार)मधील अभिक्षण विचारात घेता या वर्षी प्रत्येक पक्षकाराच्या बाबतीत एकूण रु.५,००,०००/- किंवा अधिक किंमतीचे खरेदी व विक्रीचे व्यवहार करण्यात आले असून त्या व्यवहारातील किंमती ज्या बाजार मूल्यांना (किंमतीला) असे माल व सामान साहित्य कंपनीकडे उपलब्ध आहेत. किंवा अशाच प्रकारच्या

मालांचे व्यवहार ज्या किंमतीला इतर पक्षकारांशी करण्यात आले आहेत हे लक्षात घेता (वर नमूद केलेल्या किंमती) वाजवी आहेत.

- (६) आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम ५८(अ) व कलम ५८(अअ) च्या तरतूदींच्या अर्थाप्रमाणे (केलेल्या व्याख्याप्रमाणे) तसेच त्या कायद्याखाली बनविलेल्या नियमांप्रमाणे कंपनीने या वर्षात जनतेकडून कोणतीही अनामत घेतलेली नाही. म्हणून कंपनी (लेखापरिक्षकांचे अहवाल) आदेश २००३, च्या खंड चार (प) येथे लागू होत नाही.
- (७) लेखा परिक्षणाखाली वर्षासाठी अंतर्गत लेखा परिक्षण हे सनदी लेखापालांच्या एका स्वतंत्र पेढीने केलेले होते. आम्हाला पुरविण्यात आलेला आकार व व्याप्ति लक्षात घेता ते (लेखापरिक्षण) पुरेसे होते.
- (८) १९५६च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम २०९(१)(ड) खाली खर्चाचे अभिलेख ठेवण्याकरिता केंद्र शासनाने केलेल्या नियमावलीस अनुसरून ते नियम ज्यांना लागू आहेत अशा या कंपनीच्या उत्पादनांच्या बाबतीत कंपनीने ठेवलेल्या हिशोबांच्या वह्यांचे आम्ही स्थूलमनाने पुनरिक्षण केले असून आमच्या मते विहित केलेले हिशेब अभिलेख प्रथम दर्शनी तयार करण्यात व ठेवण्यात आलेले आहेत. तथापि ते (अभिलेख) अचूक आहेत किंवा नाहीत ते ठरविण्याकरिता आम्ही अभिलेखांची तपशिलवार बारकाईने तपासणी केलेली नाही.
- (९) (अ) महामंडळाच्या दस्तावेजांनुसार, सर्व अविवादीत कायदेशीर देणी म्हणजेच भविष्यनिर्वाहनिधी, ग्राहकशिक्षण आणि संरक्षण निधी, कामगार विमा, आयकर, विक्रीकर / मुल्यवधित कर, संपत्तीकर, सेवा कर, उत्पादन कर आणि इतर लागू असलेले कर परंतु काही जसे की कर आमस्थानी, कामगार कल्याण निधी, कामगार कल्याण विमा योजना व्यवसाय कर वगळता सर्व कर वेळावेळी भरण्यात आलेले आहेत. आम्हाला मिळालेल्या दस्ते एवजांनुसार व माहितीनुसार दिनांक ३१ मार्च २००८ रोजी पृढील काही अविवादीत देणी देय आहेत. की जे देय दिनांकापासून सहा महिने किंवा जास्त काळासाठी आहेत. कर उगमस्थान वेतन रु. ४०,२६०/- कंत्राटी काम कर रु. ४२६२/- किंवा मुल्यवर्धित कर रु. ९३,४७२/-, कामगार कल्याण विमा योजना रु. ५४४/-, कामगार भविष्य निर्वाह निधी रु. २१७१/- व्यवसाय कर रु. १२०/- आणि विक्री कर किंवा मुल्यवर्धित कर रु. २,७३७,११९/-
- (ब) कंपनीच्या सर्व नोंदवही च्या नोंदीनुसार आयकर विभाग, उत्पादनशुल्क विभाग आणि निवृत्ती कर विभाग यांच्या देय रकमांचा रपशील पृढील प्रमाणे :

वैधानिक प्रधिका-यांचे पदनाम	देण्याचे स्वरूप	रक्कम (रु)	कोणत्या वर्षाचे	दावा प्रलंबित असलेले न्यायाधिकरण
आयकर कायदा, १९६१	आयकर मागणी	९८,३३५	वित्तीय वर्ष २००६-०७	आयकर आयुक्त (अपील)
		९,५५७,०६५ @	वित्तीय वर्ष २००७-०८	इन्कम टॅक्स अपीलेट ट्रिब्युनल
	फ्रीन्ज बेनिफीट टॅक्स	५८,८८५	वित्तीय वर्ष २००६-०७	असिस्टन्ट कमिशनर ऑफ इन्कम टॅक्स
सेन्ट्रल एक्साईज अॅक्ट, १९४४	एक्साईज ड्यूटी	३६०,८००	२००१-२००३	कमिशनर ऑफ सेन्ट्रल एक्साईज (अपील)
सेन्ट्रल सेल्स टॅक्स अॅक्ट, १९५६	सेन्ट्रल सेल्स टॅक्स	३४७,९४१ #	२००४-२००५	जॉईन्ट कमिशनर ऑफ सेल्स टॅक्स (अपील)
बॉम्बे सेल्स टॅक्स अॅक्ट, १९५९	बॉम्बे सेल्स टॅक्स	६९४,६९८ \$	२००४-२००५	जॉईन्ट कमिशनर ऑफ सेल्स टॅक्स (अपील)

तथापी लेखा ताळेबंद तारखेच्या अनुषंगाने कंपनीने @ रु. ४,७७८,५३३, # रु. १७०,००० आणि \$ रु. ३४५,०००/- एवढ्या रकमेच्या सुयोग्य त्या अधिकृत ठिकाणी भरणा केलेला आहे.

- (१०) या वित्तीय वर्षाच्या अखेरीस कंपनीचा कोणताही संचित तोटा नाही आणि या वित्तीय वर्षात किंवा त्याच्या लगतच्या आधीच्या वर्षात कंपनीने कोणत्याही रोख रकमांचा तोटा सोसलेला नाही.
- (११) लेखा परिक्षण पद्धती आणि सर्व माहिती व विश्लेषण कि जे आम्हाला मिळाले आहेत त्यावर विसंबून राहून आम्ही या मतापर्यंत आलो आहोत की कंपनी बँक, वित्तीय संस्था आणि डिबेंचर्स होल्डर्सला त्यांची देण्याची परतफेड करण्यास कोठेही अपयशी ठरलेली नाहीत.
- (१२) अभिलेखांच्या आम्ही केलेल्या तपासणीच्या आधारे तसेच आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे शेअर्स, डिबेंचर्स व इतर प्रतिभूती तारण ठेवून त्याच्या सुरक्षिततेच्या आधारे कंपनीने कोणत्याही कर्जाऊ रकमा आणि/किंवा अग्रीम रकमा दिलेल्या नाहीत.
- (१३) ही कंपनीचे चीट फंड कंपनी किंवा निधी / म्युच्युअल बेनिफिट निधी / संस्था नाही.
- (१४) ही कंपनी शेअर्स, प्रतिभूती, डिबेंचर्स व इतर गुंतवणूकीचे व्यवहार / देवाण घेवाण किंवा व्यापार करीत नाही.
- (१५) बँका किंवा वित्तीय संस्था यांच्या कडून इतरांनी घेतलेल्या कर्जासाठी या कंपनीने कोणतीही हमी दिलेली नाही.
- (१६) कंपनी ने कोणत्याही प्रकाराचे मुदत कर्जे उभारले नाही.
- (१७) आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे आणि कंपनीच्या ताळेबंदाची एकंदरीत तपासणी केल्यावर आम्ही असा अहवाल देतो की, अल्प मुदतीच्या तत्वावर उभारण्यात आलेला कोणताही निधी दीर्घकालीन गुंतवणूकीसाठी वापरण्यात आलेला नाही. कायम स्वरूपी खेळत्या भांडवलाखेरीज अल्पमुदतीच्या मालमत्तांसाठी वित्त पुरविण्याकरीता कोणताही दीर्घ मुदतीचा निधी वापरण्यात आलेला नाही.
- (१८) आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे या वर्षात कंपनीने शेअर्सचे कसलेही अधिमन्यवाटप केलेले नाही.
- (१९) या वर्षात कंपनीकडे कोणतेही अदत डिबेंचर्स नव्हते. त्या अनुसार कोणत्याही प्रतिभूती निर्माण करण्यात आलेल्या नाहीत.
- (२०) या वर्षात अशा कोणत्याही सार्वजनिक निगम (शेअर्स वगैरे) द्वारे कंपनीने काहीही पैसे उभारलेले नाहीत की जे आमच्या अहवालात समाविष्ट आहेत.
- (२१) व्यवस्थापनाने दिलेल्या माहिती व खुलाशानुसार आणि लेखापरिक्षण पद्धतीवर विसंबून राहून असे निदर्शनास येते की या ठिकाणी कोणताही घोटाळा नोंदविलेला नाही किंवा निदर्शनासाठी आलेला नाही.

एम.जी.बी. आणि कंपनी करिता,
सनदी लेखापाल
नोंदणी क्रमांक : १०११६९ डबल्यू

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ३० जून, २०११

(संजय कोठारी)
भागीदार (नं. ४८२१५)

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित
३१ मार्च २००९ अखेरचा ताळेबंद

(रक्कम रु.)

अनुसूची	३१.३.२००९ रोजी रूपये	३१.३.२००८ रोजी रूपये
निधीची साधने		
भागधारकांचा निधि		
भाग भांडवल	१	८७,०६६,०००
राखीव व अतिरीक्त	२	१५७,१९०,८८३
		२४४,२५६,८८३
कर्जाक निधी		
तारणावरील कर्ज	३	२,३०६,०६४
बिनतारणावरील कर्ज	४	४६,९१४,३७४
		४९,२२०,४३८
थकित कर देयता (निव्वळ)		३,८८६,०३२
	एकूण	२९७,३६३,३५३
निधीचा वापर		
स्थिर मत्ता :	५	
स्थूल मुल्य		३१४,५७४,०२३
वजा - घसारा		२१७,०९१,४८५
निव्वळ मुल्य		९७,४८२,५३८
		३०,०८१,३४७
	एकूण	१२७,५६३,८८५
गुंतवणूक	६	
चालू मत्ते, कर्जे व आगाऊ रकमा		४,३६५,०००
वस्तुसूची	७	१६५,२६८,१००
किरकोळ धनको	८	७९,७०५,५३५
रोख व बँकेतील शिल्लक	९	१२३,६४५,७५७
कर्जे व आगाऊ रकमा	१०	७५,६१४,०१२
		४४४,२३३,४०४
वजा : चालू दायित्वे व तरतूदी	११	
चालू दायित्वे		२५३,४७२,१७०
तरतूदी		२५,३२६,७६६
		२७८,७९८,९३६
निव्वळ		१६५,४३४,४६८
	एकूण	२९७,३६३,३५३

विशेष लेखांकन धोरण व लेखांचा भाग असलेल्या टिपा वर उल्लिखिलेल्या अनुसूचि १७ ह्या ताळेबंदाचा आहे.

ह्याच तारखेचा आमच्या अहवालानुसार

एम.जी.बी. आणि कंपनी
सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई

दिनांक : ३० जून, २०११

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

पस्तीसावा वार्षिक अहवाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या वर्षाचे नफा - तोटा पत्रक

(रक्कम रु.)

अनुसूची	३१.३.२००९ रोजी रूपये	३१.३.२००८ रोजी रूपये
मिळकत		
विक्री व सेवा	२६०,९१५,८८३	८८९,७९४,७८६
इतर मिळकत	४३,३०८,७६८	९,२४२,८५८
	३०४,२२४,६५१	८९९,०३७,६४४
खर्च		
वापरलेला माल	१३	६२२,४३४,८२९
कर्मचा-यांवरील खर्च	१४	१३४,०९०,२५०
उत्पादन व इतर खर्च	१५	११२,५३५,२९२
वित्तीय खर्च	१६	१,९९०,९४९
घसारा (नोट नं २०(अ) पहा)		१७,७५७,०७९
	३६०,९१९,९८८	८८८,८०८,३९९
वर्षाकरिता (तोटा) नफा	(५६,६९५,३३७)	१०,२२९,२४५
वजा : करासाठी तरतूद		
चालू वर्षी	--	७,०००,०००
स्थगित कर	९९९,९५६	(३,०९१,१२४)
मोफत सुविधा (कर्मचा-यांसाठी) कर (Fring Benefit Tax)	३०१,६१६	५००,०००
करोत्तर (तोटा) नफा	(५७,९९६,९०९)	५,६२०,३६९
वजा : मागील वर्षाचे उत्पन्न / खर्च (निव्वळ)	(५७,९९६,९०९)	५,६२०,३६९
प्रतिसमभाग मूळ व डायल्यूटेड प्राप्ती (पहा - नोट - १९)	(६६६.१३)	६६.८५
(रु. १००० दर्शनी किंमत असलेले समभाग)		

विशेष लेखांकन धोरण व लेखांचा भाग असलेल्या टिपा वर उल्लेखिलेल्या अनुसूचि १७ ह्या ताळेबंदाचा आहे.
ह्याच तारखेचा आमच्या अहवालानुसार

एम.जी.बी. आणि कंपनी
सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

ए. के. चोप्रा

स्थळ : मुंबई

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

दिनांक : ३० जून, २०११

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १ : भाग भांडवल

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९	३१.३.२००८
	रोजी रूपये	रोजी रूपये
अधिकृत		
प्रत्येकी रु. १,०००/- किंमतीचे १००,००० समदर्शी भाग	१००,०००,०००	१००,०००,०००
एकुण	१००,०००,०००	१००,०००,०००
विक्रीस काढलेले, अभिदत्त व भरणा झालेले		
प्रत्येकी रु. १,०००/- किंमतीचे ८७०६६ पुर्ण भरणा केलेले (८७०६६) समदर्शी भाग (ह्यापैकी १०,००० भाग रोख रकमे व्यतिरिक्त अन्य स्वरूपात त्याची किंमत अदा करुन देण्यात आलेले आहेत.)	८७,०६६,०००	८७,०६६,०००
टीप : सर्व भाग भांडवल महाराष्ट्र शासनाने आणि / किंवा त्यांनी नाम निर्देशित केलेल्या व्यक्तितंगत भरणा केले आहे.		
एकुण	८७,०६६,०००	८७,०६६,०००

अनुसूची - २ : आरक्षित व अतिरिक्त

भांडवल राखीव		
(संदर्भ टीप - बी - (५))	१,८०९,९६७	१,८०९,९६७
मागील वर्षाच्या ताळेबंदानुसार	२१३,३७७,८२५	२०७,५५७,४५६
आर्थिक वर्षात अतिरेक्त	(५७,९९६,९०९)	५,८२०,३६९
	१५५,३८०,९१६	२१३,३७७,८२५
एकुण	१५७,१९०,८८३	२१५,१८७,७९२

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ३ : तारण असलेली कर्ज

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
कॅनरा बँकेमार्फत खेळते भांडवली कर्ज		
(पुणे, मुंबई येथील कार्यस्थळावर असलेली संयंत्र, यंत्रसामुग्री, विद्युत संचय, कायमस्वरूपी वस्तू व उपकरण, वातानुकूलित यंत्रे, लाकडी सामान व कायमच्या स्थीर मालमत्ता व इतर कार्यालयीन सामुग्री यांचे तारण तसेच गुंतवणूक पुस्तकी ऋणको आणि अनुषंगिक बाबीनुसार प्रथमतः प्राप्त केलेले भांडवल)	२,३०६,०६४	२,१७५,६०६
एकूण	<u>२,३०६,०६४</u>	<u>२,१७५,६०६</u>

अनुसूची - ४ : तारण नसलेली कर्ज

	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
अल्पमुदतीची कर्जे		
महाराष्ट्र शासनाकडून (पहा नोट नं. १३)**	३९,७८१,३४०	३९,७८१,३४०
स्थायर अर्जित झालेले व देय असलेले व्याज	६,६७३,४८०	६,६७३,४८०
* महाराष्ट्र शासनाकडून	१४८,९६६	१४८,९६६
स्थायर अर्जित झालेले व देय असलेले व्याज	३१०,५८८	३००,९०६
एकूण	<u>४६,९१४,३७४</u>	<u>४६,९०४,६९२</u>

* ९ मार्च १९७७ पासून खरेदी करण्याच्या उद्देशाने ताब्यात घेतलेली विशिष्ट मालमत्ता दर्शविते त्यासंबंधी हस्तांतरणाचा करार अद्याप निश्चित केलेला नाही.

** उपरोक्त नमूद कर्जांच्या संदर्भात परत करण्या संबंधी कुठलीही विशिष्ट मर्यादा उल्लेखित केलेली नाही.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ६ : गुंतवणुक (मुल्यानुसार)

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९	३१.३.२००८
	रोजी (रुपये)	रोजी (रुपये)
अनुल्लेखित - दीर्घ मुदतीचे		
१) उपकंपनीतील प्रत्येकी रु. १००/- चे १७६५० समभाग		
हाफकिन अजिंठा फार्मास्युटीकल्स लि. मध्ये पूर्ण भरणा		
केलेले समदर्शी भाग	४,३६५,०००	४,३६५,०००
एकुण	<u>४,३६५,०००</u>	<u>४,३६५,०००</u>

अनुसूची - ७ : वस्तुसूची

	३१.३.२००९	३१.३.२००८
	रोजी (रुपये)	रोजी (रुपये)
कच्चा माल	८९,३४०,३४१	२८,८४६,६८५
आवेष्टन साहित्य	१२,०१९,३४२	७,१९०,७५९
प्रक्रियेतील माल	२८,६५०,२०६	४५,३२२,४१५
तयार माल	३३,३०९,८०४	२२,३३४,४७१
सामान व सुटे भाग	१,९४८,४०७	१,५२३,९३७
व्यवस्थापनाने ताब्यात घेतलेले, मुल्यांकन व प्रमाणित केलेले	<u>१६५,२६८,१००</u>	<u>१०५,२१८,२६७</u>

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित अनुसूची - ५ : स्थिर मालमत्ता (मुल्यानुसार)

सर्व आकडे रुपयात

मालमत्तेचे वर्णन	एकूण स्थूल मूल्य (GROSS BLOCK)				घसारा (DEPRECIATION)				निव्वळ मूल्य (NET BLOCK)			
	रोजी (रुपये) ०१-०४-२००८	अधिक	वजावट	रोजी (रुपये) ३१-०३-२००९	वर्षासाठी	वजावट	वर्षात	३१.०३.२००९	३१-०३-२००८	३१-०३-२००८	३१-०३-२००८	
इमारत	७६,८२२,३२०	-	-	७६,८२२,३२०	३,६८९,८११	-	४३,६८६,०२१	३३,१३६,२१९	३३,१३६,२१९	३६,८१८,११०		
उपकरणे व साधने	१३७,९९९,३१९	४४०,६४०	-	१३८,३५९,९५९	५,२९१,७०९	-	१०५,९९९,९३७	३३,१६०,०२२	३३,१६०,०२२	३८,०११,०९१		
विद्युत यंत्रणा व साधन सामुग्री	२४,२७५,८७७	-	-	२४,२७५,८७७	१,२६६,६९०	-	१६,४३६,२३९	७,८३९,६३८	७,८३९,६३८	९,१०६,३२८		
वातानुकूल संयंत्रे वातानुकूल कासाहित	३७,७७५,४४७	-	-	३७,७७५,४४७	२,५३१,६६४	-	२२,१०६,७९९	१५,६६८,६४८	१५,६६८,६४८	१८,२००,३१२		
फर्निचर व फिक्चर्स	५,९०४,५३९	५९,०४८	-	५,९६३,५८७	२९६,३५२	-	४,६९७,३४२	१,२६६,२४५	१,२६६,२४५	१,५०३,५४९		
कार्यालय व इतर सामुग्री	३,००२,९६९	७७,४५०	५६,०६९	३,०२८,३५०	७५,७२४	-	२,५३५,२५१	४८९,०९९	४८९,०९९	४९९,७५७		
इलेक्ट्रॉनिक सामुग्री	९,७०९,५४७	६०५,२८६	-	१०,३१४,८३३	५९२,२३१	-	८,५११,३९९	१,८०३,४३४	१,८०३,४३४	१,७१०,३७९		
वाहतुकीची सामुग्री	९२८,५२०	-	-	९२८,५२०	२२,०८१	-	८४०,९९७	८८,३२३	८८,३२३	११०,४०४		
प्रयोगशाळेंतील सामुग्री	४,७१५,४२४	७७,५००	-	४,७९२,९२४	१२८,१५९	-	३,९६८,१०२	८२४,८२२	८२४,८२२	८७५,४८१		
वाहने	२,७१४,३८४	-	-	२,७१४,३८४	४३०,५३९	-	१,४८१,९६७	१,२३२,४९७	१,२३२,४९७	१,६६२,९५६		
पशुधन	७,१६८,१२८	३४६,८८८	-	७,५१५,०१६	८२७,६६३	-	६,९७०,३१४	१,३४४,७०२	१,३४४,७०२	१,८२५,४७७		
संसोधन व विकास कार्यावरील खर्च	२,०८६,८०६	-	-	२,०८६,८०६	११०,९८०	-	१,४५७,९१७	६२८,८८९	६२८,८८९	७३९,८६९		
एकूण रूपये	१३,०२३,२८०	१,६०६,८१२	५६,०६९	१३,६८६,१६१	१५,१७५,६०३	४३,४८५	२१७,०९१,४८५	९७,४८२,५३८	९७,४८२,५३८	१११,०६३,७१३		
मागील वर्षी एकूण रूपये	०९,२६५,६७६	३,७८८,५८४	३०,९८०	१३,३३४,२४०	१७,७५७,०७९	३०,४६५	२०९,९५९,५६७	१११,०६३,७१३	१११,०६३,७१३			

नोंद:- १) एकूण स्थूल स्थिर मत्तमध्ये ९-०३-१९७७ पासून महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडून संपादन केलेल्या रु. १,६४,७३९ च्या मालमत्तेचा समावेश आहे. ती ताब्यात घेण्याचा करार अद्याप निश्चित करण्यात आलेले नाही.

इमारत
संयंत्रे व यंत्रसामग्री
फर्निचर व फिक्चर्स
कार्यालयातील साधने
एकूण :
१,६४,७३९

नोंद:- १) इमारतीच्या मालमत्ते रु. ३३३६३९९ (वजावटीसहीत) सन ३१ मार्च २००९ मध्ये कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या जमिनीवर बांधकामाच्या इमारतीचा समावेश आहे.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ८ : किरकोळ ऋणको (असुरक्षित)

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
सहा महिन्यावरील थकित		
वसूली योग्य	१५,५८४,७८९	५१,६८८,२०८
शंकास्पद वसूली	१०,५४५,४४२	२,३५१,६५७
इतर वसूली योग्य	६४,१२०,७४६	२७४,०८७,४९७
	९०,२५०,९७७	३२८,१२७,३६२
वजा : शंकास्पद वसूलीसाठी तरतूद	१०,५४५,४४२	२,३५१,६५७
बुडीत वसूलीसाठी तरतूद		
एकूण	७९,७०५,५३५	३२५,७७५,७०५

(निरंक (रु. ७,७६४,८७८/-) उपकंपनी कडून येणे समाविष्ट आहे)

अनुसूची - ९ : रोख रक्कम व बँकेतील शिल्लक

	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
जवळची रोख रक्कम	१७७,५६८	९८,८९३
वर्गीकृत बँकेतील शिल्लक		
चालू खात्यात	९२४,५५३	२,०९०,०८२
सीमंत खात्यात (इतर)	१२२,५२७,१२७	४६,०२५,०००
धनादेश	--	२१२,३००
टपाल कचेरितील शिल्लक	१६,५०९	५,४५८
एकूण	१२३,६४५,७५७	४८,४३१,७३३

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १० : कर्ज व आगाऊ रकमा

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९	३१.३.२००८
	रोजी (रूपये)	रोजी (रूपये)
कर्जे (Loans)		
सहयोगी कंपनी हाफकिन अजिंठा	२३,४७५,०७३	३,०१३,७७९
फार्माकडून येणे		
अगाऊ (Advances)		
(वसूल करता येण्याजोगी रक्कम किंवा इतर करिता ज्याची किंमत मिटू शकेल)		
आगाऊ कर	१२,८७१,९२०	८,३८७,४६२
शासन आधिकृत कडील अगाऊ	२५,६०७,८९६	२५,२२४,८५२
इतर आगाऊ रक्कम*	७,८८१,०३७	३,२८०,५२८
ठेवी	५,७७८,०८६	५,७७३,०८७
एकूण	७५,६१४,०१२	४५,६७९,७०८
महामंडळाच्या संपूर्ण मालकीची सहयोगी कंपनीकडून येणे रु. ९४५,३६७/- (रु. १,६५२,९२३/-)		

अनुसूची - ११ : चालू दायित्वे व तरतूदी

चालू दायित्वे

किरकोळ धनको (नोट नं - १५ पहा)*

किरकोळ धनको / वापराचा परवाना

इतर दायित्वे

ठेवी

२४०,२८६,२३२	२३७,३६७,४५२
६,१६३,११९	४,०१७,६९८
१,१६१,८४४	५,९५५,८२३

पुरवठा दाराकडून

वितरकाकडून

कर्मचा-यांकडून

निविदा समवेत

३,०७६,५११	१,८१९,७३१
८५८,६०६	८५८,६०६
२१,५००	२१,५००
१,९०४,३५८	१,८७९,३५८
२५३,४७२,१७०	२५१,९२०,१६८

तरतूदी

उपादानासाठी

२५,३२६,७६६	३५,६९४,१९२
२५,३२६,७६६	३५,६९४,१९२

एकूण

२७८,७९८,९३६	२८७,६१४,३६०
--------------------	--------------------

महामंडळाच्या संपूर्ण मालकीची रु. निरंक

सहयोगी कंपनीकडून रु. ३,६७४,१२७/- सह

अनुसूची - १२ : इतर मिळकत

(रक्कम रु.)

एकूण व्याज (स्नोताच्या ठिकाणी कर कपात)	३१.३.२००९ पर्यंत	३१.३.२००८ पर्यंत
व्याजाची मिळकत ४,२८३,५८३ (रु. १,३९८,०९८/-)	२१,७०३,४७०	७,४०६,०११
इतर विक्री (प्राणी व किरकोळ विक्री)	३,५११,५१३	१,४५७,३६९
वसूली करता येण्याजोगे उपदान (मुद्दा मु. ९चे अवलोकन करावे)	--	(३७,५६९)
वजावट केलेला किरकोळ निधी (नेट)	१३,७४६,०५५	५,८४३
मालमत्तेच्या विक्रीतून झालेला नफा	--	२१,३८५
बुजीत कर्जाची वसूली	३,२२१,०९२	--
किरकोळ उत्पन्न	१,१२६,६३८	३८९,८१९
एकूण	४३,३०८,७६८	९,२४२,८५८

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १३ : वापरण्यात आलेला माल

(रक्कम रु.)

	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
मूळ साठा (Opening Stock)		
कच्चा माल (सामुग्री)	२८,८४६,६८५	४७,१८६,०७६
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	७,१९०,७५९	१०,२५१,४४५
	३६,०३७,४४४	५७,४३७,५२१
जमा : खरेदी		
कच्चा माल (सामुग्री)	१८९,३९४,०४८	५५७,६१८,७८०
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	१७,३३५,४८०	५७,२००,२३१
	२०६,७२९,५२८	६१४,८१९,०११
वजा : बंद होती वेळीचा साठा (Closing Stock)		
कच्चा माल (सामुग्री)	८९,३४०,३४१	२८,८४६,६८५
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	१२,०१९,३४२	७,१९०,७५९
	१०१,३५९,६८३	३६,०३७,४४४
एकूण (अ)	१४१,४०७,२८९	६३६,२१९,०८८
साठ्यातील वाढ (घट)		
बंद होते वेळीचा साठा		
तयार वस्तू, साठा	३३,३०९,८०४	२२,३३४,४७१
वापराधीन असलेली सामुग्री	२८,६५०,२०६	४५,३२२,४१५
	६१,९६०,०१०	६७,६५६,८८६
वजा मूळ साठा		
तयार वस्तू, साठा	२२,३३४,४७१	१२,०११,५३१
वापराधीन असलेली सामुग्री	४५,३२२,४१५	४२,३८१,४१६
	६७,६५६,८८६	५४,३९२,९४७
बाद -	(२२,३४२)	(५२०,३२०)
(ब)	(५,६७४,५३४)	१३,७८४,२५९
एकूण (अ) - (ब)	१४७,०८१,८२३	६२२,४३४,८२९

अनुसूची - १४ : आस्थापनीय खर्च

व्यवस्थापकीय मोबदला	१,२२८,७९४,	७२०,०५९
पगार, वेजेस व बोनस (नोट नं-११ व १२ पहा)	९४,५८४,६४६	१०६,५०९,६७५
कर्मचारी कल्याण खर्च	३,६८३,२९१	२,८९८,७२५
भविष्य निर्वाह निधी व इतर निधीमधील वाटा	१०,६०८,०२६	१०,०३३,९२४
उपदान	(३,९७७,९११)	१३,९२७,८६७
एकूण	१०६,१२६,८४६	१३४,०९०,२५०

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १५ : इतर खर्च

(रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
वापरलेले साहित्य व सुटे भाग	१३,२९७,७१७	१७,३९२,५८६
उर्जा व इंधन	१९,७३९,२००	२६,१५४,९९२
तपासणी खर्च	२४५,८७७	१,६३०,२८८
पाणीपट्टी	८,१५६,२३२	८,०८०,०८७
संशोधन आणि विकास खर्च	---	१७७,५३१
भाडे	८,०२९,६९८	७,३६०,३५९
आकार व कर	३,५८०,६९१	२,६९१,४९४
दुरुस्ती व डागडुजी		
इमारती	१,८७९,४६४	३,६४९,८२७
संयंत्रे व यंत्रसामुग्री	३७३,२४७	१,०९६,८२५
इतर	३,९८७,८६९	१,७१२,६७२
विमा	५३०,२५७	४४४,१७५
छपाई व स्टेशनरी	७८७,४१०	६२४,९५७
दूरध्वनी, टपाल खर्च	७४६,१०२	७८६,४५२
प्रवास वाहतुक व वाहन खर्च	१,८१०,००४	१,४४९,६५०
कायदेविषयक व व्यवसायिक सल्ला शुल्क	२,०१४,४७४	२,५३९,७८९
संगणकीय खर्च	५४८,०००	१००,३७९
लेखा परिक्षकांची फी		
- ऑडीट फी	११०,३००	११२,३६०
- आऊट ऑफ पॉकेट खर्च	---	११,२३६
अध्यक्षांचे मानधन	६०,०००	६०,०००
संचालकांच्या बैठकीसाठी फी	३,०००	३,९००
विक्री संवर्धन खर्च	२५९,८२६	३२५,०५८
जाहीरात	१,१७१,२२८	१,०००,५१९
वाहतुक खर्च व माल पाठविण्याचा खर्च	२,२७०,५८०	१३,६९३,२७०
स्थिर मत्ता विक्रीवरील तोटा	६३८४	---
संभाळाचे खर्च	२,०४८,५८०	२,१७२,४७९
तुटलेला माल	२,३१९,२००	७,०१७,७१२
देणगी	---	८५००
बुडीत कर्ज	६,३४५,८४०	१०,६६०,५८०
तरतूद	८,१९३,७८५	---
किरकोळ खर्च	२,१४१,५३५	१,५७७,६१५
	९०,६५६,५००	११२,५३५,२९२

अनुसूची - १६ : वित्तीय खर्च

कर्जावरील व्याज		
- बँक कर्जावरील व्याज	३,८२०	१,५०२,९७३
- इतराकडून कर्जावरील व्याज	९,६८२	९,६८२
- बँक व इतर वित्तीय शुल्क	१,८६५,७१४	४७८,२९४
एकूण	१,८७९,२१६	१,९९०,९४९

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

दि. ३१ मार्च, २००९ रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे रोख ओघ विवरणपत्र (रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
(अ) प्रवर्तनाच्या कार्यातून येणाऱ्या रोख रकमेच्या ओघ		
कर भरण्यापूर्वीचा निव्वळ नफा	(५६,६९५,३३७)	१०,२२९,२४५
खालील बाबींसाठी समायोजन :		
घसारा	१५,१७५,६०३	१७,७५७,०७९
स्थिर मत्ता विक्रीवरील (नफा/तोटा)	६,३८४	(२१,३८५)
व्याज	१३,५०२	१,५१२,६५५
प्राप्त झालेले व्याज	(२१,७०३,४७०)	(७,४०६,०११)
शंकास्पद येणे रक्कमे साठी तरतूद	८,१९३,७८५	(१९,०७६)
बदली समायोजन	(२,०१५,८४२)	(१,१९७,७६०)
खेळत्या भांडवलातील बदलांपूर्वीचा नफा	(५७,०२५,३७५)	२०,८५४,७४७
मागील वर्षाचे समायोजन		
व्यापारातील व इतर प्राप्त होण्याजोगी (वाढ/ घट)	(६०,०४९,८३३)	७,६५६,६१३
व्यापारातील व याद्यांमधील प्राप्त होण्याजोगी (वाढ/ घट)	२३७,२१७,०८८	९,७१८,८४६
व्यापारातील व इतर देय रकमांतील (वाढ/ घट)	(७७६,७१७)	(५,६८९,३३२)
	११९,३६५,१६३	३२,५४०,८७४
प्रवर्तनातून मिळालेली रोख रक्कम		
वजा : दिलेले व्याज		
भरलेले कर	(४,७८६,०७४)	(११,१११,६२१)
प्रवर्तनातून येणारे/जाणारे निव्वळ रोखीचा ओघ (अ)	११४,५७९,०८९	२१,४२९,२५३
ब) गुंतवणूकीच्या कामकाजातून येणारा रोखीचा ओघ		
नियत मत्तेची खरेदी (खेळते भांडवाल अंतर्भूत)	(३०,३८७,७५९)	(५,०८८,९८४)
प्राप्त झालेले व्याज / वटाव	६,०००	२१,९००
प्राप्त झालेला लाभांश	१९,३९०,०५७	५,४३२,१६७
गुंतवणूकीच्या कामकाजातून येणारा/(जाणारा)		
निव्वळ रोखीचा ओघ (ब)	(१०,९९१,७०२)	३६५,०८३
क) वित्तीय व्यवहारातून आलेला रोखीचा ओघ		
निव्वळ वाढ / (घट) निव्वळ भांडवाली कर्जावरील	१३०,४५७	(१७,३७३,५९१)
खेळत्या भांडवली कर्जावर भरलेले व्याज	(२८,५००,०००)	(८,०००,०००)
उपकंपनीस दिलेले कर्ज	-	२०,३८६,२२१
उपकंपनीकडून प्राप्त कर्जाची परतफेड	(३,८२०)	(१,५०२,९७३)
जाणारा ओघ (क)	(२८,३७३,३६३)	(६,४९०,३४३)
वर्षाअखेरीस असलेली रोख रक्कम व		
तत्सम सममुल्य (अ ब क)	७५,२१४,०२४	१५,३०३,९९४
प्रारंभीची रोख शिल्लक	४८,४३१,७३३	३३,१२७,७३९
अखेरची रोख शिल्लक	१२३,६४५,७५७	४८,४३१,७३३

نوٹ : १. मागील वर्षाच्या रक्कमांमध्ये आवश्यक तेथे योग्य तो बदल करण्यात आलेला आहे.

(Note: 1. Previous year figures have been regrouped / reconsidered wherever necessary.)

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

दि. ३१ मार्च, २००९ रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे रोख ओघ विवरणपत्र (रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)	३१.३.२००८ रोजी (रूपये)
२. रोख रक्कम व रोख रक्कमे समान		
हातात रोख	१७७,५६८	९८,८९३
शेड्युल बँक शिल्लक		
चालु खाते	९२४,५५३	२,०९०,०८२
ठेव खाते	१२२,५२७,१२७	४६,०२५,०००
हातात धनादेश	-	२१२,३००
हातात शिल्लक असलेले पोस्टल तिकीटे	१६,५०९	५,४५८
एकूण	१२३,६४५,७५७	४८,४३१,७३३

एम.जी.बी. एन्ड कंपनी करिता

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ३० जून २०११

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १७-अ : ३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या अहवाल वर्षातील महत्त्वपूर्ण लेखांकन व ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रकाचा भाग असलेल्या टीपा

अ) विशेष लेखांकन धोरण :

१. लेखांकन संकल्पना :

- १) सर्व लेखे ऐतिहासिक लेखांकन संकल्पना आणि चालू व्यवसाय व कंपनी कायदा, १९५६ च्या धर्तीवर बनविण्यात आलेली आहेत तसेच इंस्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकांऊंटंट ऑफ इंडिया ने मानांकित केलेल्या लेखे पद्धतीचा ही कलम २११ (३क), कंपनी कायदा, १९५६ चा विचार करून केलेले आहेत.
- २) सर्वसाधारणपणे लेखेसंबंधात कंपनीने व्यापारी लेखे पद्धती अंगीकारली आहे. गुंतवणूकीवर मिळणारा लाभांश वगळून प्राप्तीच्या आधारे होणारे जमा व खर्च यांच्या लेख्या संदर्भात विशेष अनिश्चिततेच्या कारणामुळे रोकड रक्कम आधारे अंगीकारली आहे.
- ३) सर्वसाधारणपणे लेखेविषयक स्विकारलेल्या तत्वानुसार अर्थविषयक बाबींचे सादरीकरण केले जाते. मालमत्तेची व कर्जाची रक्कम या बाबत अंदाजपत्रक, आडाखे अनुसार लेखेविषयक बाबी सादरीकरणाच्या तारखेस संबंधित कालखंडातील महसूल प्राप्ती व खर्च या आधारे करण्यात येतात. या संदर्भातील खरे निष्कर्ष अंदाजपत्रकाचे अनुमान यातील फरक निश्चित निष्कर्ष जाहिर होण्याच्या किंवा अंमलात येण्याच्या काळात ध्यानात येतो.

२. वस्तुसूचीचे मुल्यमापन :-

- १) तयार माल व प्रक्रीया सुरू असलेला माल याच्या वस्तुसूचीचे मूल्य हे निम्नस्तरावर तसेच त्यांचे वसूल होण्याजोगे मूल्य ह्यावर आधारलेले आहे. कारखान्यात पडून असलेल्या तयार मालाचे मूल्य उत्पादन शुल्क धरून करण्यात आले आहे.
- २) कच्चा माल, आवेष्टन साहित्य व भांडार व सुटे भाग ह्यांचे मुल्यांकन अशा मालाच्या किमती कमी होत असल्याचे निदर्शनास आल्याशिवाय त्यांचे मुल्यांकन त्यांच्या किंमतीनुसार करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे ह्या मालापासून तयार माल बनविल्यावर त्यांचे मूल्य हे त्यांच्या विक्रीतून मिळू शकणाऱ्या निव्वळ मुल्याइतकेच असते व त्याबाबतीत ह्या मालाचे मूल्य त्यांच्या विक्रीतून मिळू शकणाऱ्या निव्वळ मुल्याइतकेच ठरविण्यात आले.
- ३) भांडार व सुटे भाग ह्यांच्या वस्तुसूचिमध्ये लेखन साहित्य, घोड्यांचे व प्राण्यांचे खाद्य, प्रयोग शाळेतील रसायने व इतर साठ्याचा समावेश आहे.

३. स्थिर मालमत्ता :-

- १) स्थिर मत्तेचे मूल्य हे ती संपादन करतानाचे मूल्य किंवा बांधकामातून संचित घसारा वजा करून आलेले मूल्य यांच्या आधारे घेतले आहे. त्यास देणगी म्हणून मिळालेल्या स्थिर मत्तेचा अपवाद आहे. कंपनीने त्यासाठी केलेल्या खर्चाचे भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

२) विस्तार आणि आधुनिकीकरण प्रकल्पांची अंमलबजावणी सुरू असताना त्यांच्या बांधकामासाठी किंवा स्थिर मत्ता संपादण्यासाठी कर्जावरील व्याजासह केलेला खर्च हा चालु असलेली भांडवली कामे या शिर्षकाखाली अंतर्भूत केलेला आहे आणि सदर प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर योग्य त्या शिर्षकाखाली त्याचे भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

४. घसारा :-

कंपनी कायदा १९५६ च्या अनुसूची १४ मध्ये निर्देशित केलेल्या दरानुसार उतरत्या मूल्यावर आधारित घसारा आकारण्यात आलेला आहे. त्यास खालील अपवाद आहेत.

- अ. सर्पा व्यतिरिक्त इतर पाळीव जनावरांवर आकारण्यात आलेला घसारा त्यांची काही विक्री झाली असल्यास ती वजा करून त्यांच्या ४० टक्के उतरत्या मूल्यावर आकारण्यात आलेला आहे.
- ब. संशोधन व विकास यावर झालेल्या भांडवली खर्चावर उतरत्या मुल्याच्या १५ टक्के ह्या आधारे घसारा आकारण्यात आलेला आहे.
- क. निरनिराळ्या विभागात असलेल्या संयंत्रे व यंत्र सामुग्रीचा किती पाळ्यांमध्ये वापर करण्यात आला ह्या आधारे त्यावरील अतिरिक्त पाळी भत्याची निश्चिती केली आहे. (नोट क्र. २० (अ) पहा)
- ड. अहवाल वर्षात विकलेल्या, निकालात काढलेल्या किंवा मोडतोड झालेल्या मालमत्तेवर घसारा ज्या महिन्यात ही मत्ता विकली, निकालात काढली किंवा मोडतोड झाली, त्या कालावधीपर्यंतच आकारण्यात आला आहे.
- इ. बाद केलेल्या, नष्ट केलेल्या संपत्ती घटकांचे ते ज्या महिन्यात विकले, बाद केले, नष्ट केले त्या माहिण्या पर्यंत त्यांच्या घसा-या संबधी वर्षभरात तरतूद केली आहे.

५. गुंतवणूक :-

- अ) दिर्घकालीन गुंतवणुकीचे ठराविक मूल्यांकन असते. दिर्घकालीन गुंतवणुक जर ती गुंतवणुक तात्पुरत्या स्वरुपा व्यतिरीक्त असेल व अवमूल्यन झाले असेल तर त्यासाठी तरतूद करावी लागते.
- ब) सध्याची गुंतवणुक ही निश्चित ठराविक मूल्यांकन असलेल्या किंवा अनुकूल मूल्यांकन असलेल्या पैकी जे कमी असेल अशा आहेत.

६. परदेशी चलनातील चढ-उतार :-

१) निर्यातीद्वारे केलेली विक्री ही लेख्यात सुरवातीस निर्यात केलेल्या मालाचे बाजारातील दराशी निगडीत ठेवून घेण्यात आलेली आहे. त्या वर्षात तिचे वसूल झालेल्या मूल्याचे समायोजन करून घेण्यात आले आहे. वसूल न झालेल्या निर्यातीचे मूल्य ऋणको वर्षाअखेर लागू असलेल्या विनिमय दरात मूल्यांकन करण्यात आले.

लेख्यात आयात केलेला कच्चा माल, भांडार व सुटे भाग यावरील खर्च त्या बाबींचे प्रत्यक्ष पैसे घेताना जो विनीमय दर होता त्यानुसार मूल्यांकन करून घेतले आहे. ज्या बाबींचे वर्ष अखेर पैसे देणे बाकी होते त्यांचे मूल्यांकन त्या वर्षाअखेरीस असलेला विनिमय दर लक्षात घेऊन करण्यात आले आहे.

७. महसुल मान्यता :-

अ) उत्पादनांची विक्री मान्य असते तेव्हा त्यातील धोका आणि मोबदला ग्राहकांवर टाकला जातो.

ब) सेवांमार्फत मिळणारा महसूल मान्य असतो जेव्हा सेवा पूर्ण उपयोगी होतात.

८. सेवा निवृत्तीचे फायदे :-

- १) उपदान : उपदानासाठी तरतुद तदर्थ पध्दतीवर केली आहे.
- २) भविष्य निर्वाह निधी : भविष्य निर्वाह निधी आणि कुटुंब निवृत्तीवेतन ह्यासाठी अंशदान योग्य त्या अधिकाऱ्याकडे जमा केले आहे ते देय झाल्यावर नफा-तोटा पत्रकात भारित करण्यात आले आहे.
- ३) रजा वटविणे : महामंडळाने आपल्या कर्मचाऱ्यांना ते सेवेत असताना तसेच सेवानिवृत्त होताना रजा वटविण्याची सुविधा दिलेली आहे. वर्ष अखेरीस असा वापर न केलेल्या रजेच्या आधारे अशा उपर्जित रजेचे रोखीकरणासाठी लेख्यात तरतुद करण्यात आलेली आहे.

९. संशोधन व विकास कामावरील खर्च :-

संशोधन व विकास कार्यासाठीचा महसुली खर्च तो ज्या वर्षी करण्यात आला त्या वर्षी नफा-तोटा पत्रकात त्या त्या नैसर्गिक लेखाशिर्षकाखाली दाखविला जातो.

१०. उत्पन्नावरील / आयकरावरील करांसंबंधी लेखे :-

- अ) संपूर्ण वर्षभरातील करदान उत्पन्नाच्या आधारे चालू वर्षातील द्यावयाच्या कर रकमेचे निर्धारण करण्यात आले.
- ब) करदान उत्पन्न व लेखानुसार उत्पन्न या मधील करकानुसार त्या कालावधीमधील वस्तुस्थिती ध्यानात घेऊन निव्वळ थकित कर निश्चिती त्या अधीन असेल. एका विशिष्ट कालावधी निर्मात झालेले लेख्यातील उत्पन्न एका किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधी उलटण्यात नमूद केले जाऊ शकते. असे करताना कर निर्धारण अस्तित्वातील दराप्रमाणे, नियमाप्रमाणे राबविली जाते.

११. राखीव निधी :-

मागील प्रथेप्रमाणे या वर्षीचा नफा सर्व साधारण राखीव (निधी) कडे परस्पर वर्ग करण्यात आला असून सर्व साधारण राखीव (निधी) यामधून रकमा काढून तोटे कमी करण्यात आलेले आहेत.

१२. मालमत्तेची दुर्बलता :-

मालमत्तेचे मूल्य जेव्हा त्यापासून मिळणा-या प्राप्तिच्या मूल्यापेक्षा जास्त होते तेव्हा ती मालमत्ता दुर्बल झाली असे समजतात. ज्या कालखंडात मालमत्ता दुर्बल झाली व त्यांमुळे झालेल्या नुकसान हा त्या वर्षाच्या नफा/तोटा लेख्यामध्ये गणला जातो. मालमत्तेच्या प्राप्ती मूल्याच्या अंदाजामध्ये जर बदल झाला तर दुर्बलते मूळे सुरुवातीच्या काळात होणारा तोटा परतवीता येतो.

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १७ ब : ३१ मार्च २००९ ला संपलेल्या अहवाल वर्षातील महत्त्वपूर्ण लेखांकन व ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रकाचा भाग असलेल्या टीपा पुढे चालू

ब) लेखापत्रकावरील टीपा :-

१) कंपनीने आपल्या पुरवठादारांचे लघुउद्योग सहाय्यभूत अंगीकृत कायदा, २००६ अन्वये थकीत देण्याबद्दलचे व्याज या अनुषंगाने स्थिती दर्शक निर्धारण केलेले नाही तथापी अशा प्रकारचा कूटलाही दावा कंपनीविरुद्ध करण्यात आलेला नाही. तसेच पुरवठादारांचे अती लहान व मध्यम व्यवसायी विकास कायदा, २००६ अन्वये स्थिती दर्शन निर्धारण बाबत पुरवठादारांकडून कूटलाही सुचना कंपनीला मिळालेली नाही आणि जर काही उघड झाल्यास या संबंधी रक्कम वर्षा अखेर देणे बाकी असेल तसेच ही रक्कम व्याजासहित प्रदान केली असेल समायोजनच्या सापेक्ष असतील.

व्यवस्थापकीय संचालकांना दिलेला मोबदला	२००८-२००९	२००७-२००८
	(रुपये)	(रुपये)
वेतन व भत्ते	९९२,१४९	५१९,६५६
रजेच्या वेतनापोटी अंशदान	४७,२०४	३१,०३५
भविष्य निर्वाह निधी व इतर निधीस अंशदान	९१,९८४	५७,८७९
इतर सुविधा	९७,४५८	१११,४८९
	<u>१,२२८,७९५</u>	<u>७२०,०५९</u>
एकूण रु.	१,२२८,७९५	७२०,०५९

३) भांडवलाची जबाबदारी (ठोक आगाऊ रक्कम दिलेली) रु. ८७,७९५,८१७/- (रु. १,४३८,३४८) ची तजविज केलेली नाही.

४) आकस्मिक दायित्वे :-

अ) बँकेने दिलेल्या हमीबद्दल	नाही	२५
ब) जी. ओ. आय.ई.पी.सी.जी. स्किमखाली दिलेले रोखे	नाही	४९१
क) वितरकांची कमीशनची मागणी कंपनीने दायित्व मान्य न केलेली	निश्चित नाही	निश्चित नाही
ड) आयकराची विवादास्पद मागणी अपील नंतरच्या परताव्यातून आयकर विभागाने केलेली वसूली व समायोजन	१३,१९३	६,२३०
ई) अप्रत्यक्ष कराची विवादास्पद मागणी	१,४०३	--
फ) देशी पोलिओ लस उत्पादन प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र शासनाने कंपनीकडे हस्तांतरित केलेल्या जमिनीचे भाडे	माहीत नाही	माहीत नाही
ग) उपर्जित व्याजासह वादग्रस्त सीमाशुल्क	१,८३२	१,८३२
भांडवली मत्ता	नाही	१,४७

- ५) (अ) पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेचे उत्पादनाचे कार्य महामंडळाने १-०९-१९७५ पासून आपल्या हाती घेतले. जमीन, इमारती, काही संयंत्रे व यंत्रसामग्री महामंडळाने त्यांचेकडून भाडेपट्यांनी घेतली. त्यासंबंधीचे भाडे पट्टी करारपत्र अद्याप निश्चित करण्यात आलेले नाही. भाडेकराराप्रमाणे अगोदरच्या वर्षाच्या रु. ८३५,०२९/- च्या रु. ८३८,५७६/- जादा भरलेल्या भाड्याचा परतावा संबंधित करारपत्र अजून केलेले नसल्याने लेख्यात घेतलेले नाही.
- (ब) भांडवली राखीव निधी हा मालमत्तेचे मूल्य आणि १-९-१९७५ ला पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेकडून त्याच तारखेपासून घेतलेली दायित्वे ह्यातील फरक दर्शविते.
- ६) विनीमय मूल्य फरकाद्वारे होणारी प्राप्ती ही त्या शिर्षकाखाली नफा वा त्या काळातील तोटा यामध्ये समाविष्ट केली आहे रु. ७,६७७,५०७/- (रु. १२,७०३,६२७/-)
- ७) अ) बोर्डाच्या मते सध्याची मालमत्ता/ ऋण /अग्रिम हे धंधाच्या सर्वसामान्य रिवाजाप्रमाणे त्याचे मूल्य किमान लेख्यामध्ये उल्लेख केलेल्या शिवाय, उल्लेख केलेच्या रकमे बरोबर आहे.
- ब) किरकोळ देणेकरी, किरकोळ येणेकरी, कर्ज, अग्रिम हे समायोजनेच्या सापेक्ष आहे. अंतिम समायोजन तसेच पार्टीबरोबरच्या स्वामी दाय रूपवा या आधारे याचा परिणाम होणार असेल तर तो देण्यात येईल.
- क) महाराष्ट्र शासनाच्या संबधी देणी निश्चित खर्चाची परत फेड करावयाची रक्कम यामधुन दर्शविण्यात येते ३१ मार्च १९७७ पर्यंत.
- ड) कंपनीच्या पूर्ण मालकीची दूय्यम कंपनी असलेल्या हाफकिन अजिंठा फार्मा लि. संबधी लेखे असतील तर ते सुध्दा निश्चित व समायोजनाच्या सापेक्ष असतील.
- ८) कर्मचारी फायदे संबधी लेखे दर्जा १५ (सुधारीत २००५) चा स्विकार केल्याचे जाहीर.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ उपदान ट्रस्ट च्या निश्चित अधिघोषित केलेल्या कर्मचारी उपदान निधी ची योजना राबविली जाते. सध्याचे हे खरेखुरे मूल्यांकन वापरून एकक (Unit Credit) जमा पद्धती च्या आधारित आहे.

व्याख्या, फायदे योजना

या फायदे योजना उपदान निधी (सहाय्यभूत निधी) व रजा रोखीकरण (असहाय्यभूत निधी) चे विवेचन खालील प्रमाणे.

मुख्य गृहितके	२००८-०९ (%प्र.व.)
सूट दिलेला दर (Discount) प्र.व.	७.५०
पगार वाढीचा दर	५.००

डेमोग्राफिक गृहितके

मुख्य गृहितके	
मृत्युदर	अलीकडील जिवन विमा निगमने तयार केलेले कोष्टक (१९९४ - ९६)
सेवानिवृत्ती वय	५८ वर्ष
झीज (Attrition) दर	९५ वर्षापर्यंत ३% त्यानंतर कमी कमी होत जाणारा ०.५% पर्यंत ४५ वर्षापर्यंत व ०.५% दर वाढीव वयापर्यंत.

II. नफा तोटा ताळेबंद संदर्भात ध्यानात आलेले खर्च

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००८-०९	२००७-०८	२००८-०९	२००७-०८
सध्याची सेवा मूल्य	२,२१८,५३६	२,३४१,०३९	१,२४४,१२३	१,३९७,२०३
व्याजाचे मूल्य	३,१६२,१३२	२,९७९,२२३	१,३९३,१२३	१,५०८,२६२
योजना मालमत्तेवरील अपेक्षित आवक	(२,३६८,२४७)	(२,१७२,६२९)	नाही	नाही
निव्वळ वस्तुस्थितीजन्य प्राप्ती / तोटा	(२,१२२,६९३)	३,१६८,८६२	(३२०,५६७)	(७,९३३,७१)
नफा तोटा ताळेबंद संदर्भात ध्यानात आलेले खर्च*	८८९,७२८	६,३१६,४९५	२,३१६,६८०	२,११२,०९४

III. निर्धारित केलेले फायद्याचे दायित्व आणि मालमत्तेचे रास्त मूल्य (Present Value of Defined Benefit Obligation and the Fair Value of Assets)

विविधित विवरण	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००८-०९	२००७-०८	२००८-०९	२००७-०८
३१.३.२००९ रोजीची दायित्वाचे एकूण मूल्य	३६,९५५,२६७	४२,१६१,७५८	१७,९८०,२१३	१८,५७४,९७७
योजना मालमत्तेचे ३१.३.२००९ रोजीचे रास्त मूल्य	२९,६०८,७१४	२५,०४२,५४३	नाही	नाही
लेखा ताळेबंदामधे निर्देशित बोजा जो सद्य बोजा व तरतुदीच्या अंतर्गत जाहिर केला आहे. (पाहा - शेड्युल-११)	७,३४६,५५३	१७,११९,२१५	१७,९८०,२१३	१८,५७४,९७७

IV. सध्या ऋणत्वाच्या (Obligation) मूल्यात झालेला बदल

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००८-०९	२००७-०८	२००८-०९	२००७-०८
१.४.२००८ ऋणत्वाची मूल्य	४२,१६१,७५८	३७,२४०,२९०	१८,५७४,९७७	१८,८५३,२७०
सध्याची सेवा मूल्य	२,२१८,५३६	२,३४१,०३९	१,२४४,१२३	१,३९७,२०३
व्याजाचे मूल्य	३,१६२,१३२	२,९७९,२२३	१,३९३,१२३	१,५०८,२६२
फायद्याची अदायगी	(८,०९७,४४२)	(७,९९८,७४६)	(२,९११,४४४)	(२,३९०,३८७)
प्रत्यक्ष ऋणत्वावरील प्राप्ती/ तोटा	(२,४८९,७१७)	७,५९९,९५२	(३२०,५६७)	(७९३,३७१)
३१.३.२००९ रोजीचे ऋणत्वाचे मूल्य	३६,९५५,२६७	४२,१६१,७५८	१७,९८०,२१३	१८,५७४,९७७

V. योजना मालमत्तेच्या निखळ मुल्यात झालेला बदल

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)
	२००८-०९	२००७-०८
१.४.२००८ रोजीचे योजना मालमत्तेचे निखळ मुल्य	२५,०४२,५४३	२६,४३७,५७०
योजना मालमत्तेवर अपेक्षित फायदा (Return)	२,३६८,२४७	२,१७२,६२९
प्रत्यक्ष ऋणत्वावरील प्राप्ती/ तोटा	(३६७,०२४)	(४,४३१,०९०)
हिस्सा जमा	६,२००,०००	नाही
मागील वर्षाच्या जमेचे समायोजन	४,१००,१००	--
फायद्याची अदायगी	(८,०९७,४४२)	(७,९९८,७४६)
खर्च	११,१५६	--
१.४.२००९ रोजीचे योजना मालमत्तेचे निखळ मुल्य	२९,६०८,७१४	२५,०४२,५४३

* निधीमधील जमा हिस्सासह (पाहा शेड्युल - १५)

नोंद :

- अ) खर्च म्हणून लक्षात आलेली व शेड्युल - १५ मध्ये समाविष्ट केलेली रक्कम आस्थापित खर्च - उपदान रु.३,९७७,९७१/- (रु. १३,९२७,८६७/-) रजा रोखीकरण रु. ३,०२७,५८६/- (रु. ५,४२५,३७०/-)
- ब) भविष्यातील वेतनावरील वाढ, ही चलनवाढीच्या ख-या दराचे मूल्यांकन, सेवा श्रेष्ठता, पदोन्नती, व इतर संबंधित घटक मागणी व पुरवठ्याच्या आधारे अनुमानीत उदा रोजगाराच्या साठीचे.
९. अ) उपदान अदायगी कायदा १९७२ मधील तरतुदी नुसार व उपदानाची ख-या मूल्यांच्या आधारे अदायगी तरतुद / प्रत्यक्ष अदायगी करण्याचे कंपनीचे धोरण आहे. पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेचे स्वायत्त आस्थापनांमध्ये विभाजन करण्यात आले. हाफकिन संस्था संशोधन, प्रशिक्षण, व हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ. परिणामी १.९.१९७५ रोजी या संस्थेत कार्यरत असलेल्या कर्मचा-यांची सेवा कंपनीकडे वर्ग करण्यात आली.
- ब) १९७२ च्या उपदान अदायगी कायदानुसार कंपनी सेवा निवृत्त कर्मचा-यांना त्यांच्या सेवेतील काळानुसार उपदानाची अदायगी करत असते. १९७५ च्या संस्थेच्या विभाजना पूर्वी कंपनीचे जे कर्मचारी हाफकिन संस्थेत कार्यरत होते. त्यांनाही त्या काळातील उपदानाची रक्कम कंपनीला द्यावी लागेल. वस्तुतः ह्या उपदान अदायगीची जबाबदारी शासनाची असते. शासनाच्या दि. २१.१२.२००५ च्या पत्रान्वये व त्यातील सुचना व मार्गदर्शक तत्वांच्या आधारे कंपनीने प्रथमच अशाप्रकारे केलेल्या उपदानाच्या अदायगीच्या रक्कमेची मागणी शासनाकडे केली आहे. कंपनीने परत दि. १.१०.२००६ रोजी शासनाला पत्र पाठवून रक्कम अदायगी ची मागणी केली आहे. शासनाने दि. १३.१०.२००६ च्या पत्रानुसार सदर रक्कम परतफेडीचे उत्तरदायीत्व स्विकारले असून रक्कम परत देण्याचे तत्वतः मान्य केले आहे. दि. ३१.३.२००९ अखेर उपदानाची परत मिळणारी रक्कम रु. २५,५२२,४१३/- (रु. २५,११७,१६५/-) एवढी आहे. जे कर्मचारी सेवानिवृत्त झाल्याचे जेव्हा लक्षात आले त्यांच्या उपदानाची रक्कम परिच्छेद (ब) मध्ये समावेश केलेला नाही.
- क) ३१-३-२००९ च्या एकूण उपदानाचे दायित्व निर्धारण करताना दि. ३१-३-२००९ मध्ये जे कर्मचारी कंपनीच्या आस्थापनेवर आहेत तथापी त्यांच्या भूतपूर्व हाफकिन संस्थेमध्ये झालेल्या सेवेच्या अनुषंगाने ह्यांना देय असलेली वस्तुनिष्ठ उपदानाची रु. २७३,४०४/- (रु. ६००,१८६/-) एवढी रक्कम त्यांआधारे, तत्वानुसार सदर रक्कम शासनाकडून येणे अपेक्षित आहे. सदर कर्मचा-यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर सदर रक्कमांच्या परताव्याचा प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात येईल. सदर बाबीचा वरील परिच्छेद (ब) मध्ये समावेश केलेला नाही.
- १०) रु. ११०,३००/- (रु. ११२,३६०/-) एवढे लेखा परिक्षकांचे मानधन आहे. सदर मानधन वाढीचा प्रस्ताव आगामी वार्षिक सर्वसाधारण सभेमुळे ठेवून जर मान्य झाला तर ही रक्कम वगळून वाढीव मानधन देण्यात येईल.
- ११) शासन निर्णय दि. ३१-०१-२०११ अन्वये शासनाने कंपनीमधील कर्मचा-यांना ६ व्या वेतन आयोगातील सुधारीत वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याची परवानगी दिली. सदर निर्णयात शासन सदर वेतनश्रेणीमध्ये जेव्हा सुधारणा करेल त्यानुसार कंपनीतील कर्मचा-यांची वेतनश्रेणी सुधारण्यात येतील असे नमुद केले आहे. त्यानुसार भारतसरकारने ६

व्या वेतन आयोगाची स्थापना केली होती. व त्यानुसार सुधारीत श्रेणीबाबतच्या शिफारसी महाराष्ट्रशासनाच्या कर्मचा-यांना देखील १.१.२००६ पासून अमलात आणल्या. परिणामी कंपनीने ६व्या वेतन आयोगाच्या अंमलबजावणी पोटी वाढणा-या अधिक खर्चासाठी रु.१४,१२४,७१६/- (रु. २२,९८८,८६२/-) एवढ्या रक्कमेची तरतूद केली. ही अंमलबजावणी शासनमान्यते अधिन राहुन असणार आहे.

- १२) कंपनीने शासनमान्यते अधिन राहुन काही जणांच्या वेतनश्रेणी उन्नत केल्या होत्या या संबंधिचा प्रस्ताव शासनाकडे मान्यतेसाठी पाठविला होता परंतु शासनाकडून सदर प्रस्तावास अद्यापावेतो मान्यता मिळालेली नाही. दि.३१.३.२००८ पर्यंत उन्नत वेतनश्रेणीपोटी रु. १,४११,९७७/- एवढी रक्कम वितरीत करण्यात आली आहे. सदर प्रस्तावास शासनाची मान्यता न मिळाल्या कारणाने संबंधिताकडून त्यांच्या सेवानिवृत्ती / राजीनामा / मृत्यु इतर कारणास्तव नोकरी सोडतेवेळी वाढीव रक्कम वसूल करण्यात येत आहे.
- १३) अ). आर्थिक वर्ष २००४-०५ मध्ये पिंपरी, पुणे येथे विशेष कक्ष मु. १ मधील विशेष भूमि संपादन अधिकारी यांनी महामंडळाच्या पिंपरी पुणे येथील कार्यक्षेत्राच्या प्रभागमधील १३११८ वर्गमीटर एवढी जमीन अधिग्रहीत करून महामंडळाला रु. ३,९७,८१,३४०/- एवढ्या रकमेचा मोबदला दिला. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने त्यांच्या दि. ७.४.१९९८ च्या प्रमाणे व पूर्वी निश्चित केल्याप्रमाणे प्रतिविष व रक्तजल विभाग पिंपरी पुणे येथील ६८.७८ एकर जमीन कंपनीकडे वर्ग केली व त्याआधारे कंपनीचे महसूली कागदपत्रांत (७/१२ उता-यावर) त्या जमीनीची कंपनीच्या नांवे नोंद झाली. तथापी या हस्तांतरणाच्या काही निश्चित बाबींना अद्याप अंतिम स्वरूप देण्यात आलेली नाही. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने पत्र क्र. (एच.बी.पी.-१०९४/१३४१/सीआर-१९७/९४/ परिउपक्रम दि. २३.३.२००५ च्या पत्रान्वये कंपनी रु.३,९७,८१ ३४०/- एवढी रक्कम शासनाचे विश्वस्त म्हणून स्वतःकडे ठेऊ शकते असा सल्ला दिला. त्यानुसार ही रक्कम शासनाकडून मिळण्याची असुरक्षित कर्ज म्हणून कंपनीने संबोधली आहे.
- ब). महाराष्ट्र शासनाकडून घेतलेल्या कर्जाचे संदर्भात व्याज देणे बाबत रु. ६,६७३,४८०/- ही रक्कम आहे. सदर रक्कम क्षमापीत करण्याबाबत शासनाकडून आदेश मिळाल्यावर पूर्ववत केली जाईल.
- १४) या वर्षात कंपनीच्या परेलस्थित औषध निर्माण विभागास शासनाच्या अन्न व औषध प्रशासनाने उत्पादन थांबविण्याची नोटीस बजावली आहे. कंपनीने शेड्युल एम मानकांनुसार पूर्ततेसाठी सदर विभागाचे नुतनीकरण हाती घेतले आहे. सदर प्रकल्प २००९-२०१० या आर्थिक वर्षात पूर्ण होईल अशी अपेक्षा आहे. भारताचे औषध नियंत्रक (Drugs Controller of India) यांनी त्रिगुणी लस प्रकल्पाचे उत्पादन थांबविण्याचे आदेश दिले आहेत. कंपनीने सदर विभागाचे उत्पादन थांबवून चांगल्या उत्पादन पद्धती (GMP) मानकांनुसार तेथील उत्पादन विभाग असावा यासाठी पावले उचलली आहेत.
- १५) किरकोळ देयकांत प्रदिर्घ काळा पासून देणे प्रलंबीत असलिले व सार्वजनिक बांधकाम विभागास देय असलेले संचीत भाडे रु. १५२,४०६,११९/- (रु. १४४,२२०,४२०/-) हे पिंपरी, पुणे व बाँम्बे पोर्ट ट्रस्ट, कुलाबा येथे स्थित इमारतींच्या पोटी देय आहे.
- १६) लेखेविषय मानकांच्या १७ खंड अहवाल (segment Reporting) जो इन्स्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंटस ऑफ इंडियाने जारी केला आहे. त्यानुसार खूला करणे आवश्यक

अ) प्राथमिक खंड (Primary Segment)

कंपनीने व्यवसायासंबंधी खंड प्राथमिक खंड म्हणून खूले केले आहे. उत्पादनांचे स्वरूप लक्षात घेऊन हे खंड निश्चित केले आहे. तसेच त्यामधील धोके व परवान्यामधील फरक करून तसेच संस्थेचा ढाचा व अंतर्गत अहवाल प्रणालीच्या आधारे.

कंपनीचे कार्य मुख्यत्वे लस व इतर औषधीय उत्पादनांशी संबंधित आहे. म्हणून ज्यांच्या बदल अहवाल द्यावा असे खंड म्हणजे लस, औषधीय उत्पादने व इतर वस्तू ज्यात द्रवरूप औषधी इंजेक्शनद्वारा द्यावयाच्या औषधी व इतर वैद्यकीय सामान हे आहेत.

वाटप न झालेल्या खर्चामध्ये त्या खर्चाचा समावेश होतो. जे एक खंडासारखे प्रत्यक्षपणे नाहीत असे खर्च त्याचप्रमाणे संपूर्ण कंपनीशी संबंधित खर्च आहेत.

तपशील	लस (रु.)	अन्य (रु.)	एकूण (रु.)
खंड महसूल	२०७,९४०,९१३ (८३१,४०१,०८६)	५२,९७४,९७१ (५८,३९३,७००)	२६०,९१५,८८४ (८८९,७९४,७८६)
खंड परिणाम	७५,४११,३८९ (१६७,५९२,६९२)	-१५१,४७२,७४६ (-१२५,७२८,८३८)	-७६,०६१,३५७ (४१,८६३,८५४)
वजा :			
वाटप न झालेले खर्च			२२,०६३,५३२ (३८,८८६,५१८)
चालू नफा			-९८,१२४,८८९ (२,९७७,३३५)
वजा :			
व्याज खर्च			१,८७९,२१६ (१,९९०,९४९)
अधिक :			
व्याज उत्पन्न			२१,७०३,४७० (७,४०६,०११)
इतर उत्पन्न			२१,६०५,२९९ (१,८३६,८४७)
सामान्य कार्यातून मिळालेला नफा			-५६,६९५,३३६ (१०,२२९,२४५)
वजा :			
करांसाठी तरतूद			१,३०१,५७२ (४,४०८,८७६)
निव्वळ नफा			-५७,९९६,९०८ (५,८२०,३६९)
इतर माहिती			
अखंड मालमत्ता	२७८,०५५,२४० (४७९,६८०,३१४)	२९८,१०७,०४९ (१६२,१५४,२१२)	५७६,१६२,२८९ (६४१,८३४,५२६)
अखंड दायित्वे	२२२,१९३,०८५ (२७८,२६६,८९३)	१०५,८२६,२८९ (५८,४२७,७६५)	३२८,०१९,३७४ (३३६,६९४,६५८)
भांडवली खर्च	१,०५६,७२४ (३,३८७,५०६)	५५०,०८८ (४०१,०७८)	१,६०६,८१२ (३,७८८,५८४)
घसारा	८,१६६,१५० (९,३५५,४८२)	७,००९,४५३ (८,४०१,५९७)	१५,१७५,६०३ (१७,७५७,०७९)

ब) दुय्यम खंड :

ही कंपनी मुख्यत्वे स्वदेशी बाजारपेठेच्या गरजा भागविते. निर्यातीची उलाढाल ही काही विशिष्ट लसींच्या बाबतीत असते. म्हणून अहवाल देण्याजोगे भौगोलिक खंड भारतात व निर्यातीच्या खंडात आहेत.

भौगोलिक बाजारपेठेतील विक्रीचा महसूल :

रु. लाखात

विवरण	चालू वर्षी	मागील वर्षी
भारतात	२,६०९.१५	८,८९७.९५
निर्यात	-	--
एकूण	२,६०९.१५	८,८९७.९५

भौगोलिक मत्ता :

रु. लाखात

	खंड मत्तेची पुढे नेण्याची रक्कम		नियत मत्ता व अमूर्त वाढ	
	चालू वर्षी	मागील वर्षी	चालू वर्षी	मागील वर्षी
भारतात	५,७६१.६२	६४१८.३५	१६.०७	३७.८९
निर्यात	—	--	—	--
एकूण	५,७६१.६२	६४१८.३५	१६.०७	३७.८९

१७. संबंधीत संस्था की ज्याच्याशी संबंधित आर्थिक वर्षात व्यवहार आलेले आहेत त्यात सर्व शासकिय संस्था आहेत की ज्यांच्यासाठी लेखे मानक - १८ नुसार कोणतेही प्रकटीकरण गरजेचे नाही. व्यवस्थापकीय संचालक (महत्वपूर्ण व्यवस्थापकिय व्यक्ती) यांच्याशी आलेले व्यवहार हे अनुसुचीच्या नोट नं. २ मध्ये दिलेले आहेत.

१८. लांबणीवर टाकलेले कर :

लांबणीवर टाकलेली शिल्लक कर रक्कम खालील प्रमाणे :

(रक्कम रु.)

विवरण	३१ मार्च २००९	३१ मार्च २००८
लांबणीवर टाकलेली कर मालमत्ता		
सेवानिवृत्ती फायदे	२,४९७,०९३	७,१६७,०९३
इतर आर्थिक अमान्यता	३,५८४,३९६	७९९,३२८
एकूण	६,०८१,४८९	७,९६६,४२२
लांबणीवर टाकलेला कर भार		
स्थायी मालमत्तेवरील आर्थिक मान्यता	९,९६७,५२१	१०,८५२,४९८
एकूण	९,९६७,५२१	१०,८५२,४९८
निव्वळ लांबणीवर टाकलेला कर भार	३,८८६,०३२	२,८८६,०७६

१९ प्रतिसमभाग उत्पन्न

तपशील	३१ मार्च २००९	३१ मार्च २००८
३१.३.२००७ या वर्षात सरासरी प्रलंबित समभागांची संख्या	८७,०६६	८७,०६६
प्रत्येक समभाग धारकास झालेला सरोत्तर नफा (रु.)	(५७,९९६,९०८)	५,८२०,३६९
मूळ व सौम्य प्रतिसमभाग उत्पन्न (रु.)	(६६६.१३)	६६.८५

२०) अ) कंपनी अधिनियम १९५६ कलम २०५ (२) नुसार यंत्रे व संयंत्रे यांवर घसाराची तरतूद "रिटेन डाऊन व्हेल्यु पद्धती" नुसार शेड्यूल १४ मध्ये निर्देशित केलेल्या आकडेवारीनुसार दर्शाविण्यात आलेला आहेत. कायदामधील शेड्यूल (१४) ची चित्रणी ६ च्या आधारे जास्तीचा घसारा आवश्यक आहे. उत्पादनाची डबल पाळी किंवा तिसरी मध्ये प्रत्यक्ष काम झालेल्या दिवसाच्या आधारे असेल.

कंपनी जादा उत्पादन पाळीमध्ये झालेल्या कामापोटी कंपनी कायदा १९५६ शेड्यूल (१४) अन्वये जास्तीचा घसारा संबंधित माहिती उपलब्ध नसल्याकारणाने निर्धारित केलेला नाही. जादा नाणी घसारामुळे त्याचा प्रभाव हा अनिश्चित असल्यामुळे करपूर्वक नफा हा फुगवून दाखविलेला आहे.

ब) स्वतंत्र मूल्यांकन करणा-यांकडून कंपनीने काही मालमत्तांचे मूल्यांकन करून घेतले आहे. त्या अहवाला आधारे कंपनीची आर्थिक कार्यश्रवणता ही खालावण्याची अपेक्षा नाही असे व्यवस्थापनाचे मत आहे आणि म्हणून कंपनीच्या मालमत्तेची स्थिती काही बिघडणार नाही अशी हमी देण्याची गरज नाही.

२१) कंपनी अधिनियम १९५६ च्या परिशिष्ट ६ च्या भाग दोन नुसार माहिती देणारे विवरणपत्र सोबत जोडले आहे.

२२) मागील वर्षातील आकडे तुलनीय व्हावेत म्हणून ज्या ठिकाणी आवश्यक आहे त्या ठिकाणी मागील वर्षाच्या आकड्यांचे पुर्नमुद्रिकरण / पुर्नजोडणी करण्यात आलेली आहे.

एम.जी.बी. एन्ड कंपनी करिता

सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई

दिनांक : ३० जून, २०११

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १८बी च्या टीप बी-१४ मध्ये उल्लेखिलेल्या कंपनी कायदा १९५६ च्या अनुसूची ६, भाग-२, परिच्छेद ३, ४-सी व ४-डी च्या तरतुदीनुसार अतिरिक्त माहिती देणारा तक्ता

उत्पादने	घटक	२००८-२००९		२००७-२००८	
		प्रमाण (०००) अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) घटक अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) घटक अनुज्ञप्ती क्षमता
१) परवान्यामध्ये दिलेली व प्रस्थापित क्षमता :					
अ) लसी	मीली.	२२,३००	७६,७२८	२२,३००	७६,७२८
ब) रक्तजल	मीली.	२,०००	३,२५८	२,०००	३,२५८
क) शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे व इतर इंजेक्शन	मीली.	२२८,१००	७,०००	२२८,१००	७,०००
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूलस	नं.	२३४,८००	५१६,०००	२३४,८००	५१६,०००
इ) ओरल द्रव	लिट्र	नाही	२००	नाही	२००
ग) औषधी पॅकेटस्	नं.	नाही	नाही	नाही	नाही
२) उत्पादन					
अ) लसी	मीली.	--	५,३५६	--	२५,३२३
ब) रक्तजल	मीली.	--	५५४	--	१,२५२
क) शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे व इतर इंजेक्शन	मीली.	--	-	--	४६७
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूलस	नं.	--	--	--	२९,५०१
इ) गोळ्या व कॅप्सूलस	लिट्र	--	--	--	४६,३२२
ग) औषधी पॅकेटस्	नं.	--	१२,७८५	--	१,९४३

टीपा

- औद्योगिक परवान्यामध्ये दिलेले आकडे ज्या युनिटमध्ये औषधाचे उत्पादन व विक्री केली जाते त्यांच्याशी जुळण्यासाठी त्याच युनिटमध्ये बदलेले आहे.
- प्रस्थापित क्षमतेबद्दल व्यवस्थापकीय संचालकांनी दिलेल्या दाखल्यावर लेखापरिक्षक अवलंबून आहेत.
- विकलेल्या उत्पादनाच्या संख्येमध्ये औषधाचे मोफत नमूने आणि अहवाल वर्षात विकलेल्या औषधी पेट्यातील औषधाचा समावेश आहे.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

उत्पादने	घटक	२००८-२००९		२००७-२००८	
		प्रमाण (०००)	राशी (रु.)	प्रमाण (०००)	राशी (रु.)
३) प्रारंभिक साठ्याची माहिती					
अ) लसी	मीली.	४३४	१५,५६६,६७१	६,९४३	९,३२१,५६०
ब) रक्तजल	मीली.	२७१	६,५१७,६८२	८६	३६४,३९१
क) शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे व इतर इंजेक्शन	मीली.			-	-
ड) औषधी उत्पादने					
गोळया व कॅप्सूलस	नं.	२९६	६०,२७६	७,१३१	१,७७०,७१९
इ) ओरल द्रव	मीली.	६७४	९४,७८६	३,२१२	४७७,४१५
फ) औषधी पॅकेटस्	नं.	४३६	९५,०५६	४८	७७,४४६
			<u>२२,३३४,४७१</u>		<u>१२,०११,५३१</u>
४) शिल्लक साठ्याची माहिती					
अ) लसी	मीली.	१,०२९	३२,५८०,५५७	४३४	१५,५६६,६७१
ब) रक्तजल	मीली.	३१	७२७,१७५	२७१	६,५१७,६८२
क) शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे व इतर इंजेक्शन	मीली.	-	-	-	-
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळया व कॅप्सूलस	नं.	६	२,०७१	२९६	६०,२७६
इ) ओरल द्रव	मीली.	६७४	-	६७४	९४,७८६
फ) औषधी पॅकेटस्	नं.	-	-	४३६	९५,०५६
			<u>३३,३०९,८०४</u>		<u>२२,३३४,४७१</u>
५) उलाढाल					
अ) लसी	मीली.	४,७६१	२०७,९४०,९१३	३१,८३२	८३१,४०१,०८६
ब) रक्तजल	मीली.	७९३	१३,७६८,७८०	१,०६७	२९,४९०,८५९
क) शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे व इतर इंजेक्शन	मीली.	-	-	४६७	३१५,११०
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळया व कॅप्सूलस	नं.	२९०	३०८,७९९	३६,३३६	५,५६९,७३७
इ) ओरल द्रव	मीली.	--	--	४८,८६०	६,३२७,९६६
फ) औषधी पॅकेटस् आणि इतर	नं.	१३,२२१	३८,८९७,३९२	१,५५५	१६,६९०,०२८
			<u>२६०,९१५,८८३</u>		<u>८८९,७९४,७८६</u>

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(रक्कम रु.)

उत्पादने	घटक	२००८-२००९		२००७-२००८	
		प्रमाण (०००)	राशी (रु.)	प्रमाण (०००)	राशी (रु.)
६) वापरलेला कच्चा माल					
१) जीवनसत्वे	कि.ग्रा.	-	-	०.०६	६६
२) मुलभुत रसायने	कि.ग्रा.	५९८	४५९,२७९	६,३७०	२,५८३,७६१
३) रसायने	मीली.	४१६,६३६	९४,२१९,९०३	६,०४०,९२५	५६४,७७०,८९६
४) घन रसायने	कि.ग्रा.	१२,४११	२२७,८२९	२५,४२९	८०३,९८४
५) द्रव रसायने	लिटर्स	१९६,३२०	६६,६२६	३,१८१	१३६,८३४
६) तेल	लिटर्स	--	--	२८५	४२,१४२
७) इतर घटक			३३,९२६,७५५		७,६२०,१७१
			<u>१२८,९००,३९२</u>		<u>५७५,९५८,१७१</u>
कच्चा माल व सुटे भाग यांचा खप					
१) कच्चा माल		प्रमाण	राशी (रु.)	प्रमाण	राशी (रु.)
आयात केलेला माल		७३,१०	९४,२१९,९०३	९३.०२	५६४,७७०,८९६
देशी माल		२६.९०	३४,६८०,४८९	६.९८	११,१८७,२७५
		<u>१००.००</u>	<u>१२८,९००,३९२</u>	<u>१००</u>	<u>५७५,९५८,१७१</u>
२) सुटे भाग					
आयात केलेला माल		३५.५७	४,४४८,४५८	--	--
देशी माल		६४.४३	८,०५८,४३९	१००	९४३,६९७
		<u>१००.००</u>	<u>१२,५०६,८९७</u>	<u>१००</u>	<u>९४३,६९७</u>
१) आयात केलेल्या मालाचे सी.आय.एफ. मुल्य					
कच्चा माल			१६८,२११,३८९		५६६,५८७,१२५
प्रयोगशाळेतील रसायण / विद्युत उपकरणे / संयंत्रे व उपकरणे					
२) विदेशी चलनामध्ये खर्च					
दलाली			१,६६८,४६९		३२२,०४०
३) विदेशी चलनामध्ये मिळकत			-		
निर्यात मालाचे एफ.ओ.बी. मूल्य			४३,४५०,३५०		२३४,३३०,३५२

१) नोंदणी तपशील :

नोंदणी क्र.

१७३४१

राज्य संकेत

११.००

ताळेबंद तारीख

३१-३-२००९

२) चालू वर्षा मध्ये एकत्र केलेले भांडवल.

सार्वजनिक वाटप
(Public Issue)

निरंक

अधिकारक वाटप
(Rights Issue)

निरंक

अधिलाभांश वाटप
(Bonus Issue)

निरंक

खाजगी वाटप
(Private Placement)

निरंक

३) उपलब्ध निधीचा विकासाची स्थिती :

एकूण दायित्व

२९७३.६३

एकूण मालमत्ता

२९७३.६३

निधीची साधने :

भरणा केलेले भांडवल

८७०.६६

राखीव व अतिरिक्त

१५७१.९१

तारण असलेली कर्ज

२३.०६

तारण नसलेली कर्ज

४६९.१४

स्थगित कर देय रक्कम
(Deferred Tax Liability)

३८.८६

भाग भांडवलासाठी आगाऊ रक्कम
(Advance towards Share Capital)

निरंक

निधीचा वापर :

निव्वळ स्थिर मत्ता

१२७५.६४

गुंतवणूक

४३.६५

निव्वळ चालूमत्ता

१६५४.३४

किरकोळ खर्च

निरंक

एकूण संचित तोटा

निरंक

४) कंपनीचे कार्यप्रदर्शन : (रु. लाखात)

उलाढाल

३०४२.२४

एकूण खर्च

३६०९.१९

करोत्तर नफा/तोटा

(५६६.९५)

करोत्तर नफा/तोटा

(५७९.९६)

प्रत्येक भाग भांडवल मिळकत

(६६६.१३)

५) मुख्य उत्पादनांची वंशिक नावे (आर्थिक मूल्यांच्या दृष्टीने) Generic Names of Principal Product (as per monetary terms)

वस्तू कोड क्र.

३००२२०

३००२१०.१

उत्पादन प्रकार

पोलिओ लस

सर्पदंश प्रतिविष